БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 5 (10373) | 1964 оной январиин 7, вторник | Сэн 2 мүнгэн

АГИТАТОР!

Агитатор, улад зоной ажабайдалда шинии хабаадалсаагүй хэрэгүүд гэжэ байхагүй. Хамаг юумэндэ, — жэжэшье, мүн гүрэн түрын удха шанартай ехэшье хэрэгүүдэй болоходо, — эгээн түрүүн ши хамааралсаха, оролсохо болодогши. Иимэ харюусалгатай, иимэ хүнгэн бэшэ уялгые гол ажалһаа гадуур бэе дээрээ даажа абанаш. Түрэл партиингаа захяа заабаринуудые олониитэдэ ойлгуулжа, хүн түрэлтэнэй һаруул һайхан ерээдүйе дүтэлүүлхэ гэһэн гүн ехэ мэдэрэлээр нэбтэрхэдээл, өөрынгөө сүлөө сагые гамнангүй, хүн зоной оюун ухаа баяжуулхын, сэдьхэл зүрхыень баясуулхын хойноһоо оролдоноош.

Энэ ажал хэрэгшни партида, арад зондо аша туһатай байһые ши манһаа үлүү мэдэнэш. Шинии дүлэтэ үгэнүүд ажалша зоной зориг бадараажа, ажалай габьяада зоригжуулна, хүн бүхэн дали жэгүүр ургаһан шэнги болодог. Тиимэл хадань, шамайе «манай хүндэтэй айлшан» гэжэ арад зон хүндэлдэг, «партиин тэмсэлшэ, дүлэтэ үгыемни олониитэдэ хүргэгшэ» гэжэ парти нэрлэдэг. Энээнһээ ехэ сэгнэлтэ гэжэ хаана байхаб!

Агитатор бүхэн өөрын гол ажалтай, мэргэжэлтэй. Тиибэшье, агитатор гэһэн мэргэжэлыень гол бэшэ гэхын аргагүй. Үнэндөө агитатор гэһэн мэргэжэлынь гол байхадаа магадгүй. Юуб гэхэдэ, энэ мэргэжэл юрэнхы дээрээ үргэн ехэ удха шанартай, үрэ дүнгөөрөөшье ехэ ха юм. Агитаторые ниитын ажал ябуулагша гэдэг байна.

Хүндэтэ агитатор, шинии нүхэд олон. Республика доторнай 17 гара мянган агитатор томилогдонхой. Энэ хадаа областной партийна организациин ехэ хүсэн, түшэг тулгууринь гээшэ. Агитатор бүхэнэй өөрынгөө уялгые оролдосотойгоор дүүргэдэг, ажалдаа, ажаһуудалдаа эрхим жэшээ харуулан хүдэлдэг һаань, ажалнайшье, хүмүүжүүлгын бүхы хүдэлмэримнайшье урагшатай, дабшаса ехэтэй байхань лабтай.

Ажалай түрүүшүүл болоһон, һайн хүмүүжүүлэгшэ байһан агитаторнуудшье олон. Тэдэнэй дүй дүршэлые халан абажа, ажалдаа хэрэглэхэ хэрэгтэй. Тиигэбэл, ажалайш оншо, аша үрэнь улам ехэ боложол байха. Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин агитатор Дашиева, Мухар-Шэбэрэй Суулгын совхозой парторганизациин агитатор Буянтуев, Зэдын «Коммунизм» колхозой парторганизациин агитатор Шойбонов гэгшэдэй ажал хүдэлмэри бүгэдые һонирхуулха байха. Эдэ нүхэдэй ажалай онсо шэнжэ юуб гэхэдэ, ажалшадай һайн нүхэд, зүбшэлшэд, хүмүүжүүлэгшэд, эмхидхэгшэд болоһоннинь һайшаалтай. Ажалшадай амжалта, баяр баясхаланта ажаһуудалынь ехэнхидээ агитаторнуудай хүсэнһөө дулдыдана гэбэл үлүү болохогүй.

Зүгөөр шинии хажуудахи зарим нүхэд — агитаторнуудай ажалдаа халдасагүй байдагынь, колхоз, совхозуудай шухала хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсодоггүй, «намһаа сааг гуур» гээд ябадагынь ехэ гэмшэлтэй. Эндэ партийна организацишье зэмэтэй байжа болохо. Тиигэбэшье дура хүсэлэй байбал, агитатор өөрын үүсхэлээр ехэ юумэ хэжэ шадаха бшуу. Юрэдөө, һанаа амар байхые оролдохо хэрэггүй гээшэл. Партийна организаци шамда үдэр бүриин туһа хүргэжэ байха уялгатай. Тиихэдээшье шамһаа ехэ юумэн дулдыдаха байна.

Агитатор, мүнөө шинии ээлжээтэ, хойшолуулашагүй зорилго юуб гэхэдэ, Коммунис партиингаа ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй гүн удхые олониитэ ажалшадта ойлгуулжа үгэхэһөө гадна, тэдэнине дүүргэхын түлөө дайшалхы тэмсэлшэ байха болоош. Нэн түрүүн химиин эди шэдидэ бүхы зоноо, ехэ багагүй барандань һургаха гэһэн заабарние дүүргэхын тула оролдохо — иимэ арюун һайхан уялга шамда даалгагдана.

Тэрэшэлэн үбэлдөөшье һү, мяха ехээр абахын түлөө мүрысөөнэй хүсэн бууураха ёһогүй. Гэхэ зуура малай гарзалха, һү шэмынь доошолхо ябадал үзэгдэһөөр гэһэн дохёонууд ороно. Энэ дутуу дундануудые түргөөр усадхахын, малай ашаг шэмые үдэр бүри дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ агитатор, шинии үүргэ ехэ.

Коммунис шэнжэ шанар ажаһуудалдаа нэбтэрүүлхын түлөө, шэн габьяата ажалай түлөө уряалһан шинии, агитатор, дүлэтэ үгэнүүд хүн зоной зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэн, хододоо зэдэлжэ байг лэ!

ШЭНЭ ТҮЛ—НАЙДАМТАЙ ГАРТА

Жэшээ абамаар хонишод

(Жэлэй дүн гаргахада)

Хуушан жэлээ үдэшэжэ, шэнэ 1964 онние угтаад байхадаа, малшан бүхэн ажалайнгаа дүн гаргаха ёһотой. Зүгөөр ажалай муу бэшэ амжалта туйлаһан хүнүүд Хориин аймагта олон юм. Тусхайлан хэлэбэл, Чисаанын совхозой табадахи фермынхид хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулжа, нооһо ехээр абажа шадаа. Фермын хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө наяад шахуу хурьга абажа түлжүүлээ юм. Абтаһан нооһонойшье үнэ сэн горитой хямдараа. Түсэбэй ёһоор центнер нооһон 315 түхэриг байха байбал, 70 гаран түхэригөөр доогуур абтаа.

Тиихэдэ бүришье ехэ амжалта туйлаһан хонишод бии. Фермын түрүүшүүл М. Балданова, Н. Цыренжапова гэгшэд даадаг малаа һайнаар харууһалжа, 100 эхэ хонин бүриин зуугаад хурьга абажа, гарзада оруулангүйгөөр түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 3,7—4 килограмм хүрэтэр нарин, нарибтар нооһо хайшалһан байха юм. Энээнтэй хамта бусад фермэнүүд магтаалтайгаар ажаллабад. Могсохоной фермын хонишон Д. Очиров зууһаа 90 хурьга абаа. Гурбадахи фермын хонишод М. Авдеев, Андриевский гэгшэд мүн лэ һайнаар ажаллаба. Эдэнэр булта үнгэрһэн жэл соо ажалай үльгэр жэшээ харуулба ха юм.

Жэлэй дүнгые согсолжо байхадаа, «туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амархагүйбди» гэжэ эндэхид мэдүүлнэ. Суглаан дээрээ тэдэнэр 1964 ондо 100 эхэ хонинһоо 80-һаа үсөөн бэшэ хурьгадые абаха, хонин һүрэгөө 10 процентээр, тэрэ тоодо эхэ хонидые 23 процентээр олошоруулхаар хараалаа. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тулада үбэлэй түл абалгые бэлэдхэл һайнтайгаар угтаха, нэгэшье хурьга гарзада оруулхагүй гэлсэбэ. Үбэлэй хурьгад эхэлээ амяарлагдаха үедөө тус бүриин 18 килограмм шэгнүүртэй болгогдохо юм.

Мүнөө үедэ тус совхозой олохон бригада түл абалгые эмхитэйгээр угтаа. Жэшээлхэдэ, Тураасгайн Б. Базаровай, Могсохоной Н. Дулмаевагай хүтэлбэрилдэг бригаданууд хурьгадайнгаа байрануудые, хонидойнгоо хото хорёо саг соонь заһабарилһан. Түрүүшын түл абтажа захаланхай. Үбэлдөө хони, хурьгадта эдюулхэ үбһэ тэжээл зөөгдэжэ абтанхай.

Ж. Бадмаев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу хонишодой республиканска слёдто хабаадагшад — Хяагтын үйлэдбэриин управлениин «Дружба» колхозой хонишон Валя Балдареева (баруун гарһаа), Бэшүүрэй совхозой—Рая Могильная.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

Һанаһанаа бүтээхэл байха

Үбэлэй түл абалгые бэлэдхэл һайнтайгаар угтаа һаа, хурьгадай гарза хоролтодо орохогүйнь мэдээжэ. Энэ хүндэтэ уялгаяа Ждановай нэрэмжэтэ артелиинхид һайнаар бэелүүлжэ байнхай. Колхозой олонхи отарануудай хото хорёонуудынь заһабарилагдажа дулаалагдаа. Үбэлжэлгын үедэ хүсэд хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлэдхэгдэнхэй.

Артелиин үнинэй хонишон Базар Цыденович Дугаров үнгэрһэн жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 92 хурьга абаа һэн. Эрдынжаб Гомбоевич Норбоевой хүтэлбэрилдэг бригадынхид зууһаа 84 хурьга абажа түлжүүлээ. Мүнөө эдэ хонишод нэгэшье хони һубайруулангүй хурьгалуулха, түлнүүдээ гарзада оруулангүйгөөр түлжүүлхэ зорилготой. Тиихэдэ хоёрдохи бригадын түрүү хонишон Даба Цыденович Номликов зуун эхэ хонинһоо 105-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаха һанаатай.

Нёдондо колхозой гурбадахи бригадада хурьгадай байра үсөөн байһан. Тиигээд түлнүүдэй гарзада ороходо ушар үзэгдөө һэн. Мүнөө жэлдэ үбэлэй хурьгад шэнэ байрада абтажа байнхай. Хонишод Н. Богидаев, И. Сизых гэгшэд хонин бүриһөө хурьга абахаар хараална.

Оролдосо үүсхэл гарган ажаллаа һаа, ара-хэрээтынхид һанаһан хэрэгээ бүтээхэ, һарбайһанаа абажа шадахашье байха!

Н. Куртошин,
хүдөө бэшэгшэ.

Швециин коммунис партиин XX съездэ

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет Швециин аха дүү коммунис партиин XX съездын делегадууд болон Швециин бүхы коммунистнуудые халуунаар амаршална.

Ороной дотоодын болон гадаадын политика хубилгаха гэжэ баруунай хүсэнүүдэй гаргадаг һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүгээр, мүн ажалшадай амин шухала эрилтэнүүдые хангахын түлөө, экономическа болон политическэ талаар тэдэнэй демократическа эрхэнүүдые үргэдхэхын түлөө Швециин хүдэлмэришэн ангиин ябуулдаг тэмсэлдэ Швециин коммунис парти шухала үүргэ дүүргэдэг гэжэ Танай съезд хангалтатайгаар тэмдэглэхэ байна. Энэ үндэһэ һуури дээрэ томо финансова капиталда добтолхын тулада хүдэлмэришэнэй хүдэлөө нэтэдүүлхэ гэһэн политикые коммунистнууд ехэ оролдосотойгоор ябуулна.

Швециин коммунистнууд эб найрамдал аршалан хамгаалхын, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын түлөө, бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй политика хэлбэришэгүйгөөр ябуулхын түлөө, Европын хойто зүгтэ атомгүй орон нютагуудые байгуулхын, энэ райондо эб найрамдал, амгалан байдал хангахын түлөө тэмсэдэг өөһэдынгөө арадай эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй түрүүшын зэргэнүүдтэ ябана.

Швециин арадай эгээл амин шухала эрилтэнүүдые хангахын тула тэмсэдэг, өөрынгөө бүхы хүсэл оролдолгые оронойнгоо һайн һайхан ерээдүйн түлөө дэлгэрһэн тэмсэлдэ зорюулдаг эдэ бүхы ажал ябуулгаараа компарти хадаа Швециин арад зониие этигүүлнэ.

Аха дүү партинуудай 1957, 1960 онуудта болоһон зүблөөнүүд дээрэ хамтааран зохёоһон политикын үндэһэ һуури дээрэ уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй бата нэгэдэлэй түлөө марксистско-ленинскэ бусад партинуудтай хамта Швециин компарти шууд тэмсэдэг. Иимэ хараа бодолые бүхы марксист-ленинецүүд һайшаан дэмжэдэг байна. Декларациин болон Мэдүүлгын ёһо гуримуудта үнэн сэхэ байлга гээшэ империализм болон хархис этэгээдүүдтэ эсэргүү тэмсэлдээ бүхы марксист-ленинецүүдэй шэнэ амжалтануудые туйлаха байһанай зайлашагүй эрхэ нүхэсэлынь мүн болоно.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет Швециин арад зоной аша туһада зорюулагдаһан ажал ябуулгадаа, эб найрамдалай, демократиин болон социализмын хэрэгэй илан мандахын түлөө тэмсэлдээ амжалтануудые туйлахыень Швециин коммунис партида хүсэнэ.

Швециин коммунис парти мандаха болтогой!

Марксизм-ленинизм мандаха болтогой!

Совет болон швед арадуудай хоорондохи хани барисаан улам бэхижэг лэ!

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ

Н. С. ХРУЩЕВ ПРЕЗИДЕНТ КВАМЕ НКРУМАДА ТЕЛЕГРАММА ЭЛЬГЭЭБЭ

МОСКВА, январиин 4. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Ганын Республикын президент д-р Кваме Нкрумада телеграмма эльгээгээ. Президентын ами наһа харата муухайгаар хорлохо гэһэн һэдэлгэ гартаһандань гүнзэгыгөөр дураа гутажа байһанаа энэ телеграмма соогоо мэдүүлээ. Эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө, Африкын эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай болохын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэгшэдэ эсэргүүгээр хархис этэгээдүүд болон империализмын хүсэнүүдэй гаргаһан энэ муухай һэдэлгые Африкын бүхы ханинар, һайн һанаатай бүхы хүнүүд эрид буруушааха байха гэжэ Советскэ правительствые толгойлогшо онсолон тэмдэглэнэ.

Ехэ амжалта

УЛААН-БААТАР, январиин 4. (ТАСС). МНР-эй оперо, баледэй гүрэнэй театрай сценэ дээрэ СССР-эй арадай артист Л. Сахьянова, РСФСР-эй габьяата артист П. Абашеев туйлай ехэ амжалтатайгаар наадана гэжэ МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ. Лариса Сахьяновагай, Петр Абашеевэй гүйсэдхэһэн нааданай уран шадабари Монголой ниислэлэй олониитые ехээр баярлуулаа гэжэ МНР-эй оперо, баледэй гүрэнэй театрай режиссёр Д. Лхамсурен «Үнэн» газетын хуудаһанда бэшэнэ.

Совет артистнууд «Бахчисарайский фонтан» гэжэ баледэй Зарема болон Гирейн рольнуудта хатарһан байна. Тэдэнэр МНР болон СССР-эй хоорондо соёл культурын талаар харилсан ажаллаха тухай түсэбэй ёһоор Улаан-Баатар ерээ юм.

Сэлэнгынхидэй үүсхэлые дэмжэнэ

НАҺАТАЙШУУЛНАЙ ИИМЭЛ

Малай үбэлжэлгын харюусалгатай саг орожо, түл абалга эхилээ. Энэ үедэ илангаяа хонишодой хүдэлмэри ехэ болодог. Үбэлэй хурьгадые тодожо абаха, нарай малые түлжүүлхэ гээшэ амархан хэрэг бэшэ!

Манай Хяагтын совхоз 12 мянга гаран эхэ хонитой. Мүнөө үедэ хамта 1800 гаран хурьган абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байнхай. Совхозоймнай олонхи бригаданууд Үбэлжэлгээ эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтажа, хони, хурьгадайнгаа байрануудые саг соонь заһабарилһан байна. Үбһэ тэжээл отарануудаар зөөгдөө.

Хонишодой шударгы шангаар ажаллажа байһан энэ хабада совхозоймнай пенсионернүүд һайн һайхан үүсхэл гаргаба. Мүнөө 10 пенсионер үбгэд хонишодто туһалхаяа ошонхой. Тэдэнэр түрүүшын хурьга абаад түлжүүлэлсэжэ байна. Жэшээлхэдэ, совхозойнгоо мал ажалда удаан хүдэлөөд, һүүлэй үедэ пенсидэ гараһан Дарима Очировна Очирова, Бабасан Дармаевич Буянтуев гэгшэд ахалагша хонишон Гомбосурун Дашиевай хүтэлбэрилдэг бригадада ошоод, хурьгадыень абалсажа, харууһалалсана. Тус бригада 1300 эхэ хонитой юм. Тэдэнэй 40 процентнь хурьгалаа.

Тиихэдэ пенсионернүүд Г. Санжиев, Д. Гармаев болон бусад хонишодой бригадануудта мүн лэ ошонхой. Иигэжэ совхозоймнай наһажаал хүнүүд сэлэнгынхидэй жэшээгээр ажахыдаа туһа хүргэлсэжэ эхилбэ.

Г. Белянов,
совхозой главна бухгалтер.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА БЭЛЭДХЭЛ

15 трактор заһагдаа

Мастерскойн харша соо хэдэн олон тракторнууд жэрын харагдана. Үдэр бүхэндэ эндэ шэмээ ехэтэй байдаг юм. Мотоорнуудай хүнхинэхэ абяан замханагүй. Мухар-Шэбэрэй управлениин «Рассвет» колхозой механизаторнууд трактор, машинануудаа заһабарилжа байна.

Һүүлэй мэдээгээр артелиин 21 тракторай 15-иинь заһагдажа, бэлэн болгогдоо. Машина зэмсэгүүдээ шанартайгаар заһабарилхын хойноһоо эндэхид ехэ оролдолго гаргана. Трактористнууд Фрол Разуваев, Игнат Пантелеев, Матвей Утенков гэгшэд даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

И. Ткачев.

Үнинэй тракторист

Бадма-Цырен Бубоноевич Балданов арбан гурбан жэлэй туршада трактористаар хүдэлдэг. Абажа ябаһан машинаяа жэл бүри шанартайгаар заһабарилжа, ажалаа бүтээсэтэйгөөр эмхидхэдэг юм. Мүнөө «ДТ» трактораар малай фермэ, бригадануудта үбһэ, һолоомо шэрэжэ абаашана.

Хододоо магтаалтай ажалладаг энэ нүхэрнай Чисаанынгаа совхозой дирекциһээ, партийна комитедһээ оло дахин грамота хайрада хүртөө.

С. Михайлов.

Сеялкэнүүдынь бэлэн

Зүүн-Саянай Галбайн отделениинхид техникэ зэмсэгүүдээ заһабарилжа эхилһээр үнинэй. Эндэ Б. Ш. Бухаевай даадаг тракторна бригадынхид сеялкэнүүдээ заһабарилжа дүүргээ. Плуг, культиватор, борнойнуудынь баһал заһабарилгаһаа гараха болоо.

С. Балданов.

Түнхэн.

Хурьгадаа өөһэдынгөө

Энэ жэлдэ манай колхозой хонишод түл абалгадаа хэзээ хэзээнэйхиһээ оролдосотойгоор бэлдээ. Түл абалгын үедэ хүсэд хүрэхэ үбһэ, һолоомо, тарая талханай зүйл, дабһа гэхэ мэтэ отаранудай газаа буулгагдаа. Нарай хурьгатай хонидой байха дулаан байра отара бүхэндэ түхеэрэгдэнхэй. Хаамаг хаалтануудшье, хобоо хобтонуудшье хүсэд хүрэхөөр бэлдэгдэнхэй.

Колхозой правлени, партком шэнэ түл абалгада гаднаһаа хүнүүдые хабаадуулангүй, өөһэдынгөө хүсөөр хурьгадые түлжүүлхэ хэмжээ абажа байна. Энэ ушарта колхозой комсомолшууд, залуушуул ехэ эдэбхи үүсхэл гаргана.

Хүсөөр түлжүүлхэбди

Хонишон, хурьгашан боложо хүдэлхэеэ олон залуушуул, комсомолшууд ошоо. Мүнөө үедэ эхэ хонидой 6 отарада бүхыдөө залуушуул-комсомолшууд ажаллана. Жэшээнь, Бальжан Батуева, Цыпилма Нимаева, Цыренжап Сандаков, Самадай Доржиева, Даши Доржиев гэгшэд залуушуулай бригадануудые хүтэлбэрилжэ, шэнэ түл абахаар бэлэн болоод байна. Эдэ бригадануудта хүдэлхөөр залуу хүбүүд, басагад ошоно. 7-дохи класс дүүргэһэн Лиза Эрдынеева һаяхан эхэ хонидой отарада хүдэлхэеэ гараһан байна.

Залуушуулай хажуугаар колхозой олохон механизаторнууд гэр бүлөөрөө эхэ хонидой отарада хүдэлхэнь. Электромонтёр Радна Тыхеев һамган, басагантаяа Дамбинима Цыбиковагай отарада ажаллахаар ерээ. Тракторист Аюр Манхушкин мүн лэ бүлөөрөө шэнэ түл абалсахаар гаранхай.

Колхозой правлениин, парткомой уряае дэмжэн, артелиин үбгэд, хүгшэд залуушуулда туһалхаяа, түл абалсахаяа ошоно. Жэшээнь, пенсионернүүд Базар Баханов, Манхушка Эрдынеев гэгшэд отарада ошоо. Почтальон байһан үбгэжөөл Бадма Мангутов залуушуулай бригадада ошожо, ехэ туһа хүргэнэ. Һүүлэй мэдээгээр, шэнэ түл абалсахаар 20 гаран бүлэнэр отаранудта гараа.

Байгша ондо түл абалгые шэнэ гуримаар эмхидхэхэ гэжэ шиидэнхэйбди. Сакманщигууд 45 хоногто бэшэ, харин хурьгадые эхэһээнь һалгаатар хүдэлхэ юм. Зүгөөр хонишод, сакманщигууд илгадгүй бултадаа түл абалгада хабаадаха. Тиихэдээ зуун эхэ хонин бүридэ нэгэ хүн хүртэхөөр хонишодой бригаданууд бүридүүлэгдэжэ байна.

Мүнөө жэл отаранудта гол түлэб 500—600 эхэ хонид тоологдоно. Тиимэһээ хурьгадые абаха, түлжүүлхэ үедэнь отара бүхэндэ 2—3 хүн нэмэжэ эльгээгдэнэ.

Хурьга абаха, түлжүүлхэ үедэ хүн бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ зорилгоор эхэ хонидоо хурьгалхаһаань урид хүн бүхэндэ 100—100 толгойгоор даалгажа үгэнэбди. Тэдэ хонидоо саг соонь эдеэлүүлжэ, уһалжа, түл түрэсыень һайнаар абаха гэжэ хонишод, хурьгашад оролдоно.

Эхэ хонидой отарада хүдэлдэг бригада бүхэндэ нэгэ-нэгэ агитатор томилогдоо. Тэдэнэр долоон хоногтоо нэгэ дахин ошожо, хөөрэлдөө хэхэ, мүрысөөнэй дүн гаргаха, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ үүргэтэй. Һаядаа агитаторнууд Владимир Гармаев (ВЛКСМ-эй гэшүүн, бүридхэлшэ), Хишигтэ Сангадиев (коммунист, клубые даагша), Михаил Гармаев (ВЛКСМ-эй гэшүүн, сельпогой бэлэдхэлшэ), Николай Батуев (ветврач), Лев Цыремпилов (зоотехник) гэгшэд хонишодой дунда политическэ, эмхидхэлэй, соёл гэгээрэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Эхэ хонидой харууһа, тэжээл һайнаар эмхидхэгдээ. Үбһэ тэжээлһээ гадна, хээлитэй хонидто нарһанай ногоон шэлбүүһэ асаржа эдюулнэ. Хонид тобир тарган, намарайнгаа хүшэ алдаагүй гэхэдэ алдуу болохогүй.

Хонишодой бригаданууд хоорондоо социалис мүрысөөнэй договор баталжа, шэнэ жэлдэ бэелүүлхэ уялгануудаа тодорхойлжо байна. Хонишод Цыпилма Ринчинова, Ухисей Елбоева, Самадай Доржиева болон бусад 100 хонин бүриһөө 100 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлхээр шиидэнхэй.

1964 ондо манай колхозой хонишод адагынь 8200 хурьга томо болгохо зорилготой. Энээнээ амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга боломжо бии.

В. Будаев,
Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретариин орлогшо.

Баргажан.

БЕЛОРУССИИН ССР. Нэгэдэхи Солигорско калийна комбинадай хүдэлмэрилэгшэд ажалай ехэ амжалта туйлаа. Эдэнэр комбинадай түрүүшын ээлжэ болзорһоо урид ашаглалтада үгөө. Зураг дээрэ: шанаржуулгын фабрика харуулагдана.

ТАСС-ай фотохроника.

Түрэл орон доторнай

ДҮҮРЭН ХҮСЭНДӨӨ ОРУУЛАГДАБА

АГАРАК (Армениин ССР), январиин 4. (ТАСС-ай корр.). Агарагтахи зэд-молибденэй комбинадай барилгашад, монтажнигууд предприятиингаа хоёрдохи ээлжээниие ашаглалтада үгэбэ. Мүнөө горнорудна промышленностиин энэ томо предприяти дүүрэн хүсэндөө оруулагдаба. Энэ предприяти Армениин хадануудта, Иранай хилын хажуудахана баригдаһан байна. Агарагта бүтээн гаргагдадаг зэд-молибденэй концентрат орон дотороо эгээл хямда сэнтэй.

ДНЕПР ДЭЭРЭХИ ЗУРГААДАХИ БАРИЛГА

КАНЕВ (Черкасска область). январиин 4. (ТАСС). Каневско ГЭС-эй барилга дээрэ гидроузелай гол барилгада бетон шудхаха хүдэлмэридэ бэлэдхэл эхилээ. Земснаряд хүдэлжэ эхилбэ. Евгений Афанасьевай бригада шлюзэй уһа доошонь болгохо системын монтаж хэжэ байнхай.

ЭДИР ТАРЯАШАДАЙ СЛЁДТО Н. С. ХРУЩЕВ БЭШЭГ ЭЛЬГЭЭБЭ

СТАВРОПОЛЬ. Хизаарайнгаа наймадахи суглаанда сугларһан ордено Ставрополиин һурагшадай үйлэдбэриин 300 бригаданудай түлөөлэгшэд Никита Сергеевич Хрущевой слёдто хабаадагшадта эльгээһэн бэшэгые нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

— Һурагшадай үйлэдбэриин бригаданудай гайхамшагта түлөөлэгшэдые амаршалха байһандаа тон ехэ баяртайб,—гэжэ Никита Сергеевич бэшэнэ. Һуралсалые ашаг туһатай ажалтай нэгэдүүлхэ гээшэ коммунис обществын хүниие хүмүүжүүлхэ үндэһэ һуури мүн гэжэ манай багша Владимир Ильич Ленинэй ходо онсолон тэмдэглэдэг хүсэл бодол энэ хүдэлөөндэ харагдана.

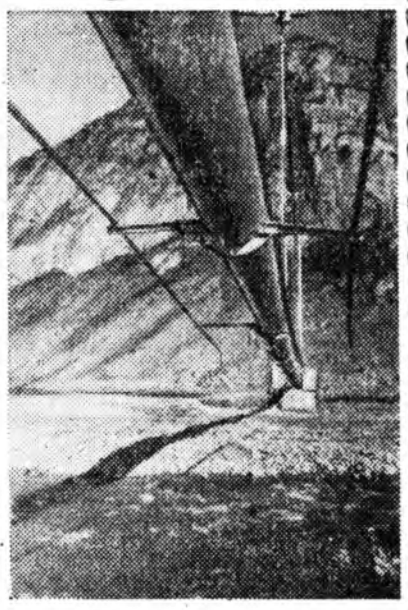
Эрдэм оролдосотойгоор шудалагты, хими үзэгты, газар таряаланда, мал ажалда эрдэм ухаанай болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэгты, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые зүбөөр хэрэглэжэ, ургамалнуудые химиин аргаар хамгаалжа һурагты гэжэ танда дурадхаха байнаб гээд Никита Сергеевич бэшэнэ.

Эндэ сугларагшадые үхибүүдтэ айлшаар ерэһэн космонавт Валерий Быковский халуунаар амаршалһан байна.

(ТАСС).

ДНЕПР ШАДАРАЙХИДАЙ АМЖАЛТА

✦ 1963 оной түсэб болзорһоонь урид, декабриин 28-да дүүргэһэн тухайгаа элидхэхэ зуураа, Днепр шадарай ажалшад иигэжэ мэдээсэнэ. Барилгын организацинуудай болон промышленна предприятинуудай коллективүүд 50 гаран томо промышленна предприятинуудые бариад, ашаглалгада үгөө, мүн аммиак, шэнгэн азодой үтэгжүүлгэ болон химиин бусад продукци үйлэдбэрилхэ заводуудые байгуулаа. Химиин промышленностиие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй баталан абаһан хараа түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада хүсэ шадалаа гамнахагүйбди гэжэ Днепр шадарай ажалшад мэдүүлнэ.

Ставрополь—Төлисин городуудай хоорондо татагдаһан сорогонуудаар газ ябажа эхилээ. Кавказай орьёл хадануудаар, харьялан урдаһан Терек мүрэн дээгүүр татагдаһан газай сорогонуудай зарим хубинь зураг дээрэ харуулагдана.

ТАСС-ай фотохроника.

Ойлгууламжын хүдэлмэри

ТУШААЛЫНЬ—НИИТЫН АЖАЛ ЯБУУЛАГША

Манай Цакир тосхондо Людмила Тимофеевна Южикова ажаһуудаг. Партиин гэшүүн, хүдөөгэй больницада хүдэлдэг юм. Тиихэдээ ажал хэрэгтээ анхаралтайгаар хандадаг, илангаяа эмнэлгын талаар оншо ехэтэй болоһон гэжэ магтуулдаг байна.

Тэрээнһээ гадна, партийна организациингаа даалгабаряар ниитын ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадана. Энээн тухайнь дэлгэрэнгышэгээр хэлэхэ хүсэлтэйб. Юуб гэхэдэ, хүдөөгэй зарим нэгэн интеллигентнэр шэнгеэр гансал өөрынгөө мэргэжэл харaад, ниитын удха шанартай ажал ябуулга тоохогүй, хайша хэрэгээр хандаха ябадал гаргадаггүй, агитатор даабарияа айхабтар эдэбхитэй оролдосотойгоор дүүргэдэг хүн.

— Хүн зонтоёо ходо зүбшэжэ, хэлэһэн үгыень шагнажа, ажал хэрэгыень анхаржа байбал — хүдөөгэй мэргэжэлтэдтэ сэгнэшэгүй ехэ туһа болодог гэжэ би хэлэхэ байнам, — гээд Людмила хөөрэдэг.

Агитаторай үүргые һайнаар дүүргэхэ гээшэ харюусалгатайшье, орёошье хэрэг. Үдэр бүри бэлдэхэ, шагнагшадайнгаа ухаан бодолые гүйлгүүлхын гэхэ гү, али сэдьхэлдэнь коммунис суртал улам гүнзэгыгөөр нэбтэрүүлхын тула һайса бодомжолхо, парти, правительствынгаа табиһан зорилгонуудые тодо һонороор ойлгожо абаха шухала байдаг. Тиигээгүй һаа, миил нэрэ зүүгээшэн боложо магадгүй. Эдэ бүгэдые Людмила Тимофеевна анхаралдаа хадуужа абанхай.

Мүнөө участогайнгаа ажалшадые КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй материалнуудтай танилсуулжа байна. Иимэ хүдэлмэри ябуулхын тула үнинһөө хойшо бэлдэжэ эхилһэн байха. Манай арадай ажахыда саашадаа химиин бүри ехэ үүргэтэй болохо тухай, хүдөөгэй бүхы ажалшадые химиин эрдэмдэ һургаха тухай ехэ хөөрэлдөөн боложо байна.

Агитатор хүн хөөрэлдөө үнгэргэхэһөө гадна, мүн хүмүүжүүлэгшэ байха уялгатай. Энэ үүргэнь онсо шухала. Тиимэһээ хөөрэлдөөн бүхэниинь гол түлэб энээндэ зорюулагдана.

Хүнэй ажабайдалда али олон һайншье, муушье ушар узэгдэжэ байдаг ха юм. Эдэ бүгэдын ушар удхые зүбөөр ойлгуулха гэжэ агитатор оролдодог. Өөрынь, мүн шагнагшадайнь һанаашаар, эдэ бүгэдэн тухай болоһон хөөрэлдөөнүүд хүмүүжүүлгын ехэ удха шанартай байна.

Южиковагай үшөө нэгэ һайн талань гэхэдэ, энэрхы сэдьхэл болоно. Эмнэлгыншье талаар, агитаторшье гээд олон хүн үдэр, һүнигүй тэрээндэ хандажал байдаг. Ехэ оролдосотой, анхаралтай хадань, һайхан сэдьхэлтэй хүн гэжэ тосхонойхид дэмы нэрлээгүй. Иигэжэ олон зонтой саг үргэлжын холбоо барисаатай байдаг хүниие ниитын ажал ябуулагша гэжэ нэрлэдэг ха юм даа. Нүхэр Южикова тиимэ хүнүүдэй нэгэн болоно.

Энэ агитаторнай химиин туйлаһан амжалтанууд тухай хүн зондо хөөрэнэ. Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хими нэбтэрүүлхэ бүгэдэ арадай хэрэгтэ оруулһан хубитамни энэ болохо гэжэ агитатор батаар этигэнэ.

Б. Шоенов.

Нэрэ хүндын хэрэг

Селендумын станок бүтээдэг заводой хашаа сооһоо тэбхэр сагаан хайрсагуудые тээһэн автомашинануудай түмэр замай станци тээшэ ошохонь үдэр бүри харагдадаг.

Манай заводой бүтээһэн станогууд гансахан түрэл оронойнмнай шэнэ барилгануудта бэшэ, мүн хариин гүрэнүүдтэ, жэшээлхэдэ ОАР, Индонези, Бирма, Непал, аха дүү социалис гүрэнүүдтэ—Болгари, Румыни, Чехословаки эльгээгдэдэг.

Заводой коллектив үнгэрһэн жэлэй түсэб болзорһоонь 10 хоног урид дүүргээд, шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилжэ ажалайнгаа эршэ шангадхажа оронхой. Туйлаһан эдэ амжалтануудтамнай заводой уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой хубитань ехэ юм. Тэдэнэр бии байһан түхеэрэлгэнүүдээ шэнэдхэн һайжаруулха, бүтээсынь дээшэлүүлхэ хэрэгтэ, үйлэдбэриин шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна.

Жэшээлхэдэ слесарь-инструментальщигууд В. Болотов, А. Бордоков гэгшэд үйлэдбэридэ хахад автомат штамп хэрэглэжэ, ажалай бүтээсые хэдэ дахин дээшэлүүлбэ. Шэрэм шудхадаг цехэй ахалагша мастер Велинаевич, цехэй технолог Новолодский гэгшэд 50 гаран детальнуудые түмэр хэбтэ хэжэ шудхаха арга зохёогоо. Энэнь жэлдээ 7 мянган түхэриг алмалта үгэхэ юм.

Заводой уралан нарижуулагшадай үнгэрһэн жэлдэ оруулһан дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар жэлдээ 18,5 мянган түхэриг алмаха арга олдоһон байна бшуу.

Инженер-технолог Осипов, слесарьнүүд А. Галсанов, Ю. Шишмарев, ОТК-гай контролер П. Чойсорунов, аха дүү Кулаковтоной оролдосото ажал тэмдэглэлтэй.

Үнгэрһэн жэлдэ шэнэ техникэ ашаглалгада үгэхэ түсэб хүсэд бэелүүлэгдээ. 3 тонно ашаа үргэхэ кран, шэрэм шудхаха шэнэ вагранка ашаглагдажа эхилээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ манай завод дээрэ ехэ харюусалгатай үе оронхой. Энэ жэлһээ манай завод шэнэ продукци —башенна крануудай лебедка бүтээжэ эхилээ. Шэнэ продукци бүтээлгые ойрын сагта шудалжа, эрхим шанартайгаар гаргадаг болохо гээшэ манай заводой хүдэлмэришэдэй, инженер, технигүүдэй нэрэ хүндын хэрэг болоно.

А. Борхонов,
заводой техническэ таһагай конструктор.

Хододоо һонинтой ябагшад

Агитаторнуудай уялга хүндэтэй. Тэдэнэр холын фермэ, отарануудаар ябажа, малшадта һониин асардаг ха юм. «Хододоо һонинтой ябагшад» гэжэ тэдэниие дэмы нэрлэнэгүй гээшэ.

Баргажанай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой агитаторнууд КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүдые малшадта ойлгуулжа эхилэнхэй. 7 агитатор участогуудтаа гараа. Тэдэнэр малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри нүлөө ехэтэйгээр ябуулна. Һаяхан Улюкчихаанай һаалиин фермынхид Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй танилсажа, һайнаар ажаллахаар зоригжонхой. Тус фермынхид гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө дүүргээ. Жэлэй туршада 1765 центнер һүнэй тушаагдахын орондо 1920 гаран центнер худалдаглаба. Һаалишад С. Сангадиева, Х. Бадмаева, Г. Эрхитуева гэгшэд уялгануудаа дүүргээ.

Г. Бадмаев,
Уланай Сомоной Соведэй түрүүлэгшэ.

РОСТОВСКО ОБЛАСТЬ. **Синтетическэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг Волгодонско комбинат үдэрһөө үдэртэ улам ехэ продукци үгэжэ байдаг. Нёдондо жэлдэ эндэ түсэбһөө гадуур хэдэн зуу мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдөө.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **синтетическэ тоһолиг кислота үйлэдбэрилдэг цехэй комсомол-залуушуулай түрүү бригадынхид.**

ТАСС-ай фотохронико.

Һанаһандаа хүрэхэл байха

ЛВРЗ-гэй дизельнэ цехэй жаротрубна котёлнуудые бүтээдэг участогайхид үнгэрһэн жэлэй һүүл багаар коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Эндэ ажалладаг хүдэлмэришэд эбтэй эетэйнүүд, бэе бэедээ туһалалсан хүдэлдэг зон. Участогай хүдэлмэришэдэй дундаһаа тэрэ шалгарна, энэнь эрхимлэнэ гэжэ онсолон тэмдэглэхын аргагүй байха. Бултадаал һайнаар ажалладаг, коммунис ёһоор хүдэлхын, ажаһуухын түлөө оролдодог.

Дизельнэ участок цех соогоо түрүү зэргэдэ ябаһаар үнинэй. Һара бүридэ түсэб даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг. Гансахан декабрь һарада түсэбөөр хараалагдаһанһаа үшөө нэгэ котёл үлүү бүтээжэ гаргаһан байна.

Участогай һубэлгэн бэрхэшүүлэй дундаһаа газорезчик Володя Кононовой оролдосото ажал дээрэ тобшохоноор тогтожо бололтой. 16 наһатай залуухан хүбүүн түрүүшээр юрын хүдэлмэришэнөөр копровой цехтэ ажаллажа эхилһэн байгаа. Тиихэ зуураа ажалһаа таһалгаряагүйгөөр һуралсажа, богонихон болзорто газорезчигэй мэргэжэл шудалба. Шэнэ мэргэжэл шудалхатайнь сасуу Володиие жаротрубна котёл барилсахаар дизельнэ цехтэ эльгээгээ бэлэй. Тэрэ гэһээр тэбхэр 8 жэл болобо.

Энэ хугасаа соо Володя Кононов мэргэжэлээ һайса шудалжа, цех соогоо эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэн болоо. Гадна тепловоз, электровозуудые заһабарилха курсада һуралсажа, хоёрдохи мэргэжэл олоһон байна.

Хододоо урагшаа һанаатай, шэнэ юумэндэ дуратай Володя Кононов хүдэлмэришэн-залуушуулай һургуули дүүргээд, саашадаа түмэр замай техникумдэ һуралсаха хүсэлэнтэй.

И. Снетков,
ЛВРЗ-гэй дизельнэ цехэй мастер.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ ХАРЮУСАЛГАТАЙ ШАЛГАЛТА

Бальжит малшан магтаалтай

Мяха-һүнэй Яруунын совхоздо мал үсхэхэ барагдашагүй баян дүршэлтэй, ажалдаа мэргэжэһэн хүнүүд олон юм.

Мал ажалда гуша гаран жэлэй туршада хүдэлжэ ябаһан Бальжит Доржиевна Аюшеева эдэнэй дундаһаа шалгаранхай. Бэлшээн, шахан таргалуулха мал харууһалжа, толгой бүхэнэйнь шэгнүүрые ехээр нэмээжэ, һайса таргалуулна. Жэшээлэн хэлэхэдэ, нүхэр Аюшеева 1962 оной эсэс багаар 149 толгой залуу бодо мал тушаажа абаад, үнгэрэгшэ жэлэй нэгэдэхи кварталда дүшыень, хоёрдохи кварталда —гушыень, гурбадахи кварталда—70 толгойень гүрэндэ тушаагаа һэн. Тиихэдэнь тус бүридөө һайса мяхажаһан, таргалһан буруунай шэгнүүр дунда зэргээр 300 килограмм татаа. Тарган мал тушааһанай түлөө Бальжит Доржиевна 120 түхэригэй шагналда хүртөө бэлэй.

Бальжит Доржиевна үбгэнтэеэ, Ламажап Сандановтай хамта зунай үедэ 150—200 толгой бодо мал харууһалдаг. Үбэлэй һаралуудта үбһэ тэжээл шэрэхэ, хамһалсаха нэгэ хүниие эндэ нэмэжэ үгэдэг юм.

Мүнөө үедэ Бальжит Ламажап хоёр 184 толгой бодо мал тушаажа абанхай, тон оролдосотойгоор харууһална. Үбһэ тэжээлэй элбэг бэшэшье һаа, тус бүридэнь сүүдхэдээ 5—6 килограмм үбһэ, 2 килограмм таряа талханай зүйл, һолоомо дурааарнь эдюулнэ. Үдэртөө хоёр дахин бүлеэн уһаар уһална. Таряанай поли дээгүүр 4—5 часай туршада адуулдаг заншалтай.

— Адхашье үбһэн, таряа талханай зүйл манда гамтай. Мүнөө саг үшөөл эртэ байна. Тиимэһээ тэжээлээ шадаал һаа буйлуулжа, амтаруулжа эдюулхые оролдонобди. Шэнэ жэлэй түрүүшын кварталда 70 толгой мал гүрэндэ тушааха аад, тэдээндээ онсо анхарал хандуулнабди, тушааха үедэмнай мяхалиг хүшэтэй болохо, —гэжэ Бальжит Ламажап хоёр хөөрэлдэнэ.

Сэлгеэ һайхан Яруунадаа алдаршаһан бэрхэ малшан Бальжит Доржиевна үбэлэй үедэ мал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхын 500—600 граммаар нэмээхэ уялга абаад, улам эршэмтэй ольһотойгоор ажаллана.

Е. Золтоев.

Үбэлэй сагта тугал, бурууднуудые, шахагдажа байһан малые гү, али һаамхай үнеэдые бүлеэдхэһэн уһаар уһалдаг болоһон дүй дүршэл мүнөө республикын алишье ажахыда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой. Энэ талаар Кабанскын үйлэдбэриин управлениин Шергинскэ совхозой алишье гүүртэдэ ябабалтнай мүн лэ фермэ бүхэндэ уһа бүлеэдхэжэ. сүлөө забдагүй ажаллажа байһан хүнүүдтэй ушархат. Зураг дээрэ: Шергинскэ совхозой малшан Андрей Евгеньевич Муравьев үнеэдые уһалхаяа уһа бүлеэдхэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Зэмэтэйшүүл тодоруулагдаба

«Улаан Оронго» колхозой правлениин, парткомой хамтын суглаан һаяшаг зарлагдаа. Колхозой бригадирнууд, фермые даагшанар, мэргэжэлтэд, зарим малшад, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин, хүдөөгэй парткомой түлөөлэгшэд мүн лэ эндэ хабаадалсаба.

Колхозой ниитын малай үбэлжэлгын хэр үнгэргэгдэжэ байһан тухай асуудал суглаанда үргэнөөр хэлсэгдэжэ, дутагдалнуудые дары усадхаха бодото хэмжээнүүд хараалагдаа. Искусственна аргаар һү бэлдэжэ, тугалда уулгаха тушаа хэлсэгдэһэн байна.

Ажалдаа хайша хэрэгээр хандажа, үбэлжэлгэдэ саг соонь бэлдэхэ хэрэг хангаагүй, мал гарзалуулһан хүнүүдтэ шанга зэмэ тохогдоо. Бодо мал харууһалдаг байһан Г. Ринчинов, гахайшан К. Быкова, ветфельдшер Д. Бадмаев, ветврач В. Димов, зоотехнигүүд М. Хабдаев, К. Торгашин, гахайн фермые даагша Е. Быкова гэгшэд суглаанай шиидхэбэреэр тус бүридөө яла түлэхэ болоо.

Гадна хэһэн ажалдаа харюусалгагүй зарим малшадай орондо эдэбхитэй шударгы хүнүүд табигдаа. Тиигэжэ Г. Ринчиновай орондо Ц-Б. Ганжуровые табиһыень, мал гарза хоролтодо орохоёо болёод байна. Л. Собенниковагай даадаг тугалнуудые П. Бадмаевада дамжуулан үгөө. Иигэжэ оролдосотой бэрхэ хүнэй гарта ороһон тугалнуудынь тобир һайнаар түлжэжэ, шэгнүүрээ түргөөр нэмэнэ.

С. Гонсорунов.

ГАБШАГАЙ БАРИЛГА ДЭЭРЭ

8-дахи СМУ-гай коммунис ажалай бригадые даагша П. Ангальдтын хөөрөөнһөө

Үбэлэй хүйтэндэ арматура холбохо гү, али бетонно хүдэлмэри хэхэ гээшэ хялбар ажал бэшэ. Хүйтэн түмэр барихада брезентэ бээлэй нэбтэ хайраха. Тиихэдэ зуурамал бетон хүргэшхингүй түргэн шудхаха хэрэгтэй.

Энэ бэрхэшээл бригададамнай ямаршье һаад тойбо болодоггүй. Бригадын гэшүүд оролдосотой шангаар ажаллана. Заримдаа түмэрэйнгөө дууһашоо һаа гү, али бетоной асарагдаагүй һаа, нүхэдни минуташье һамшангүй, газар малтахаһаа эхилээд ондоо хүдэлмэри хэдэг.

Ажалаа һаатуулхагүйн түлөө юушье һаа хэхые оролдонобди. Бултадаа урдаа табигдаһан зорилго һайса мэдэдэг гээшэбди. Бидэнэр химическэ томохон предприятинуудай нэгэн—целлюлозно-картоной комбинат баринабди. Партиин Центральна Комитедэй һаяхан үнгэргэгдэһэн Пленум дээрэ химиие хүгжөөлгэ—габшагайшалгын барилга, бүгэдэ арадай хэрэг болоно гэжэ заагдаһан байна.

Бригадымнай гэшүүд тэрэ ударна барилгын сэрэгшэд байһандаа омогорхолтой. Тиимэһээ ажалнай маниие коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэхые уялгалаа, тиимэ тула габшагайгаар ажалланабди. Түсэбөө 130 процентһээ доошо нэгэтэшье дүүргэжэ үзөөгүйбди, заримдаа 150—160 процентдэ хүргэгдэдэг. Бригадамнай долоон жэлые амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Гансахан декабрьда комбинадай гол байшангай 1120 кубометр түмэр-бетонно плитэ һуулгагдаа.

Бригадын гэшүүд гансахан ажалаа хараад ябадаггүй, өөһэдынгөө эрдэм мэргэжэл дээшэлүүлхын түлөө оролдоно. Жэшээнь, Михаил Суранов, Василий Плешков болон бусад ажалһаа таһарангүй үдэшын һургуулида һуралсанад, Петр Федюков хүдөө ажахын техникумдэ, Иван Дунаев лесотехническэ техникумдэ заочноор һуралсажа байна. Өөрөө бригадирай жэлэй курсада ябанаб.

Үнгэрһэн жэлэйнгээ ажалай дүн гаргаха зуураа 1963 ондо бидэнэр тиимэшье муугаар хүдэлөөгүйбди гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Эхилээд байһан шэнэ жэлдэ целлюлозно-картоной комбинадай барилга түргэдхэлсэхын түлөө бүри һайнаар хүдэлхэбди.

А. Шулунов.

Түрүүшын слет

Баунтын ангуушад, загаһашад, алта малтагшад, байгаалиин баялигые бэдэрэгшэд, малшад, багшанар, врачнар—коммунис ажалай түлөө хүдэлөөнэй түрүүшүүл Багдарин тосхондо сугларба.

Коммунис ажалай ударнигууд болон коллективүүдэй түрүүшын слет районой соёлой байшанда нээгдэһэн байна. «Коммунис ажалай коллектив болон ударнигай түлөө мүрысөө саашадань дэлгэрүүлхэ зорилго тухай» районой парткомой секретариин орлогшо нүхэр В. М. Бодров слет дээрэ элидхэл хээ. Удаань элидхэл тушаа олон хүн үгэ хэлэһэн байна. Тиихэдээ өөһэдынгөө хэхэ хүдэлмэри, һанал эрмэлзэлэл тухайгаа хөөрэбэд.

Следто хабаадагшад коммунис ажалай түлөө мүрысөө саашадань үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай районойнгоо бүхы ажалшадта хандаһан хандалга баталан абаа.

Һүүлээрнь ажалай олон түрүүшүүлдэ аймгүйсэдкомой болон районой парткомой Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаба.

С. Данжеев.

ХЭЗЭЭ ГУРИМТАЙ БОЛОХО ЮМ?

Кабанскын управлениин Ойморой совхоздо һүн багаар һаагдана. Хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдынь фермэнүүдэй ажалда анхаралаа ёһоор табинагүй.

1963 он дүүрэбэ. Энэ жэлдэ Кабанскын үйлэдбэриин управлениин зарим ажахынууд һанаһанда хүрэмэ һайнаар хүдэлжэ үшөөл шадаагүй, илангаяа һү, мяха худалдаха талаар гүрэнэйнгөө урда ехэхэн үритэй үлэбэ.

Тиимэһээ һаяхан эндэхи һаалишад, малшад өөһэдынгөө нээмэл бэшэг дотор иимэ бирагүйхэн байһанаа тэмдэглээд, тэрээндэ үнэн зүрхэнһөө һанаагаа зобожо байһан тухай, мүн шэнэ жэлдэ энэ дутуугаа яашье дабтахагүйн тула түрүүшын үдэрһөө бүхы арга боломжоёо элсүүлхые уряалжа бэшээ һэн.

Энэнь тон зүб. Теэд, лахадаа зарим ажахынууд түсэб, даабаряа дүүргэжэ шадаагүйб, тэдэндэ юун һаад хээб, урдахи зорилгоёо һайнаар дүүргэхэ аргатай байгаа гү гэжэ хараад үзэмөөр байна.

Ойморой совхозой Корсаково тосхоной 3-дахи отделениин һаалиин фермэнүүд энэ жэлдэ тон ахир үрэ дүнтэй гараба. Бүхыдөө 7131 центнер һү һааха аад, 5300 центнер шахуу һү абаа. Баһал тэрэнэйнгээ зэргээр бэлэдхэлэй пунктда 4100 центнер һү тушаагаа гэхэ гү, али гүрэндөө аяар 1000 үлүүтэй центнер һү дутуу үгөө. Илангаяа ноябрь, декабрь соо бүришье бирагүйгөөр хүдэлжэ, һү һааха даабаряа миил 40 процент дүүргээ. Томо үхэр, тугалнуудые олоор гарза хоролтодо оруулаа.

Иимэ тулюур туйган ябадал юун дээрэһээ тохёолдоо гээшэб?

Нэн түрүүн эндэхи хоёр фермэдэ хүдэлдэг зоной дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэриин ябуулагдаагүй дээрэһээ ажалынь урагшаа ябанагүй, эмхи гуримшьегүй байна гэхэдэ алдуу болохогүй. Отделениин, фермэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, һаалишад, малшадайнгаа дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар ябуулха, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэн, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, зонойнгоо урма зориг бадаруулхые оройдоошье оролдодоггүй гэжэ һанахаар байна.

Энээниие иимэнүүд баримта гэршэлнэ. Алишье фермын гэр байранууд соо ороходо, ажалай дүн харуулһан самбар, һаалишанай үдэр бүриин хүдэлмэриин тогтомол гурим, малайнь тэжээлэй рацион гэхэ мэтэдэ адлирхуушье юумэ харагданагүй. Һаалишадай үдэр бүри һааһан һүнэй тооё харуулһан альганайшье зэргэ саарһа ханада харахагүйт. Хооһон лэ аад, хооһон. Мүнөө улаан булан соонь зүдэрүү хүйтэн, һая наашыншье хүн амитан ороогүй хэбэртэй.

— Социалис мүрысөөн гэнэ гүт? Мандатнай тиимэ юумэн байхагүй. «Һү багые һаанат, муугаар хүдэлнэт» гэжэ ноёднай хубхай хараагаад, ганиралдаад ошогшо,—гэжэ малшад хэлэнэ.

Отделениие эрхилэгшэ Ц. Бажеев, фермые даагшад А. Илыгеев, Д. Коменданов, зоотехник П. Бутуханов гэгшэдэй хэниинышье эдэ дутуу дундануудтай эбсэшоод, һаалишадайнгаа ажалда анхарал табихагүй, үдэр бүриинь хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ тушаа юушье хэнэгүй. Тиимэһээ зарим хүнүүдэй үдэшэ, үглөөнэй һаалгада оройтожо ерэхэ, үнеэдээ муугаар эдеэлүүлжэ, дутуу һаагаад ошохо ушар үдэрһөө үдэртэ үзэгдэнэ. Тиихэдэ үнеэдэй хүхэ дэлэн нидхэржэ эльбэжэ, угаажа аршажа һааха тухай хэлэлтэшьегүй. Энэнь үни хада мартагданхай. Тэрэшье гайхалгүй. Һаалишад, малшадай ажалые хинан шалгажа, ходо һонирхожо байха хүн үгы ха юм. Энээнһээ боложо, үнеэн бүриһөө үдэртөө миил хахад... литр (ойлгогты, хахад пүүд бэшэ) һү һаана. Энэмнай даншье эшхэбтэр гээшэ aаб даа. Томохон эхэ ямаанһаашье энээндэ орходоо ехэ һүн абтахал.

Үнеэдые хаһа сагтань зүбөөр шаргаахэ тушаа хэншье һаналаа табинагүй. Эндэ зарим үнеэдые түрэхэһөөнь 3—4 һара урид шаргааһан, нүгөөдүүлые бүри тугаллатарнь һаажа байһаншье баримтанууд дүүрэн.

— Ямар үнеэнэй хэзээ ороондо ороһониие, хэдыдэ шаргахыень мэдэхэ хүн байхагүй. Тусхай данса дэбтэргүй дээрэһээ тоо бүридхэлынь абтаагүй, юрэдөөл хээли ехэтэй боложо хүндэрхэдэнь, үнеэднай түрэхэнь ха юм гэжэ мэдэдэгбди,— гээд 2-дохи фермые даагша Илыгеев мэдүүлнэ.

Жэлэй дүүрээд байхада, эдэ дутагдалнуудые юундэ дурдаа юм гэжэ нэгэ зариман һанажа болохо. Теэд хэрбээ дутуу дундаяа түргэн усадхаад, шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө бүхы арга боломжоёо элсүүлэн, эршэмтэй шангаар хүдэлөөгүй һаань, баһал үнөөхи бэрхэтэй байдалын тохёолдохо бшуу. Корсаковай отделениин хүтэлбэрилэгшэд мэнэ гэһээр һаалишадайнгаа ажалые һайнаар эмхидхээд, гурим журамыень эрид шангаажа, зоотехническэ хүдэлмэри зүбөөр табиха, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тэндэхи зоной һуудал байдалые һайжаруулха аргатай гү? Гүйсэд аргатай. Тиигэ һаа, һүншье элбэгээр абтахал.

Юрэдөө, малай харууһа, тэжээлые зүбөөр эмхидхэхэ, ажалай үдэр бүриин гурим наринаар сахиха, үнеэдые үдэрэй 3 дахин һайнаар һаадаг болохо, һаалишадай дунда мүрысөө эмхидхэхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэриие хэн толгойлхо ёһотойб? Отделени, фермын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдһээ ондоо хэн байхаб. Тэдэмнай тэрэнэйл түлөө салин хүлһэ абадаг зон гээшэ. Тэрэнииень ондоо тээһээ гарын хүнүүд ерэжэ хэхэ, бүтээхэ бэшэ ха юм. Тиимэһээ һанаа амархан һууха саг дүүрээ гэжэ нүхэд Бажеев, Коменданов, Илыгеев, Бутуханов гэгшэдтэ һануулхаар болоо.

Т. БАЙМИН,
«Прибайкалец» газетын корр.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной январиин 7.

Соёлой хүдэлмэриин шэнэ шэнжэ

АЖАЛШАДАЙ ҺОНИРХОЛ ҮҮСХЭНЭ

— Энээнһээ урда соёлойнгоо байшан соо олонхи үдэрнүүдтээ кино гаргадаг, бэшэ үдэрнүүдтэнь хатар наада эмхидхэдэг, хаа яа концерт харуулдаг һэмди. Иимэ нэгэл янзын хүдэлмэридэмнай хүнүүд һонёо бууранги, сэдьхэлээ хананги бэшэ байһаниинь соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэдэй һанаае зобоодог болоо һэн.

Соёл гэгээрэлэй ямар шэнэ хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэбэл, залуушуулшье , наһатайшуулшье, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдшье—үргэн ниитэ зон һонирхохо, эдэбхитэйгээр хабаадаха ˜аб гэжэ үнгэрһэн жэлэй сентябрьда, совет дээрээ нилээд удаан зүбшэн хэлсээ һэмди. Тиихэдээ эхэнэрнүүдэй кл б нэн түрүүндэ эмхидхэхэ гэжэ шиидхэгдээ бэлэй. Тус клубай хүдэлмэриин урагшатай һайн байһандань, удаалуулан залуушуулай, пенсионернүүдэй клубуудые байгуулаабди. Мүнөө эдэ клубүүднай һара бүри алгадгүй удха һайнтай, һонирхолтой конференци, үдэшэнүүдые үнгэргэдэг болонхой,—гэжэ Петропавловка тосхоной соёлой байшангай директор нүхэр А. Жаргалов хөөрэнэ.

Олониитэ зондо хүндэтэй боложо байгаа һайн дуранай эдэ эмхинүүд—клубуудай хүдэлмэриин даб дээрэхи үрэ дүнгые хараад, танилсаад байхадаа, тобшо тэдыгээр хэлэлтэй.

Октябриин 6-да эхэнэрнүүдэй клуб нээгдэһэн байгаа. Залаар дүүрэн зон, илангаяа эхэнэрнүүд олоороо суглараа һэн. Клубай соведэй гэшүүн, Зэдын сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр В. Е. Васильева клубай нээгдэһэнтэй дашарамдуулан сугларагшадые халуунаар амаршалаад, тэрэнэй гол зорилго тухай хэлээ. Һүүлээрнь «Хайшан гээд зохидоор, сэбэрээр хубсалхаб» гэһэн асуудалаар багша Валентина Лысова олон хубсаһанай түхэл хэлбэри харуулжа, ехэ ойлгосотой, һонирхолтойгоор хэлэжэ үгөө. Врач Мария Бутаковагай уншаһан «Энхэ тайбан гэр бүлын байра байдалай түлөө» гэһэн лекци мүн лэ һонирхолтой байгаа. «Хайшан гэжэ ˜амтатайгаар эдеэ бэлдэхэб, столдо хайшан гээд табаг түхеэрхэб» гэһэн асуудал баһал шагнагшадай анхарал ехээр татаһан, бодото жэшээ дээрэ харуулагдаһан байна. Үдэшын түгэсхэлдэ лотерей атракцион наадагдаһан, танца хатар боложо хүнүүд удаан хүхиһэн, зугаалһан байна. Тиигэжэ энэ үдэшэдэ хабаадагшад сэдьхэлээ ханаһан, залуушуулай клуб тусгаар эмхидхэбэл һайн ха гэжэ дурадхал оруулһан байха юм.

Ажалшадай энэ һанамжа дэмжэгдэн, ноябриин 27-до басагад, хүбүүдэй үдэшэ үнгэргэгдөө. Залуушуулай клуб тогтоожо, тэрэнэй соведые һунгаад, аймагай финансын таһагай бухгалтер Валентина Литвиновагай «Шинии ёһотол нүхэршни хэн бэ?» гэһэн үнэн зүрхэнэй инаг дуран, залуу нүхэдэй хани нүхэсэл, харилсаан тухай дэлгэрэнгы, һайн хөөрөөн шагнагдаа. Һүүлээрнь XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ветеринарна врач Андрей Бутаков мүнөө сагай хатар танцануудые залуушуулда заажа үгөө. Залуушуулай клубай үдэшэ декабриин 20-до хоёрдохёо боложо, ниитын газарта хайшан гэжэ зохидоор бэеэ абажа ябахаб гэһэн асуудалаар залуушуул хани халуунаар хөөрэлдэжэ тараа һэн.

Бүри һая, шэнэ жэлэй урда тээхэнэ, Петропавловка тосхоной үндэр наһатайшуулай клуб эмхидхэгдээд, түрүүшынь үдэшэ «Ажал ба ута наһан» гэһэн темэдэ зорюулагдаа. Энэ асуудалаар врач Людмила Тумурова лекци уншаа. Тиигээд вечертэ ерэһэн, ДУ-600 гэжэ предприятиин хүдэлмэришэн, 55 наһа гүйсэжэ пенсидэ гараха болоһон Варвара Исаковна Якимовада үндэр наһата пенсионернүүд үнэнхэ зүрхэнэй амаршалга хүргөөд, ДК-гай совет, ДУ-600 дурасхаалта тэмдэгүүдые барюулаа. Иигэжэ Петропавловкын наһажаал хүнүүдые пенсионернүүдэй клубай баяр ёһололой вечерээр пенсидэнь үдэшэдэг һайн һайхан заншал бии болобо.

Соёлой байшангай хүдэлмэриие һүүлэй үедэ иигэжэ һонирхолтойгоор эмхидхэһэн, үргэн ниитэ зоной эдэбхи бадаруулжа шадаһан түрүүшын амжалта ДК-гай хүдэлмэрилэгшэдэй оролдолгоһоо гадна, нютагай эдэбхитэдэй, интеллигентнэрэй, ДК-гай соведэй үүсхэлые онсо тэмдэглэлтэй. Клубуудай ээлжээтэ үдэшэдэ хэлсэхэ асуудалнууд, темэнүүд, тэдэниие эмхидхэлгэ имагтал ниитын, һайн дуратанай хүсөөр бэелүүлэгдэнэ. Энэ талаар аймагай больницын врачнар М. Бутакова, А. Тулбина, Л. Тумурова, ДК-гай соведэй түрүүлэгшэ, главна врач Зоя Петровна Пирогова гэгшэд илангаяа ехэ эдэбхи хэшээл гаргана.

Соёлой байшангай соведэй гэшүүд соведэй этигэмжэтэдтэй хамта ямар темэ, хэнэй бэлдэбэл һайн, һонин байхаб гэжэ зүбшэдэг, улад зоной оруулһан һанамжа дурадхалнуудые удаан болгонгүй бэелүүлхэ гэжэ оролдодог юм.

—Соёл гэгээрэлэй асуудалаар ороһон дурадхал, һанамжануудые бэелүүлгэ заримдаа гансал бидэнэй өөһэдын хүсэндэ диилдэхээр бэшэ байдаг. Тиигэбэшье һаань, нютагай эдэбхитэдэй, мэргэжэлтэд, интеллигентнэрэй оролдолгоор клубуудайнгаа хүдэлмэриие улам һонирхолтой, аша туһа ехэтэй болгохын тула бүхы хаба шадабаряа гаргахабди, —гэжэ нүхэр Жаргалов найдуулба.

Ц. Дугаров.

Эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлхэ талаар Буряадай хүдөө ажахын институт ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Эндэ эмхидхэгдэһэн курсануудта ерэгшэд шэнэ программаар һуралсана.

Байгша ондо институдай дэргэдэхи курсанууд нилээд үргэдхэгдөө. Мүнөө үедэ элдэб курсануудта 500 шахуу мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд һуража байнхай. Тэдэнэрэй тоодо манай республикын колхозуудай түрүүлэгшэнэр, совхозуудай директорнүүд, агрономууд, зоотехнигүүд болон бусад мэргэжэлтэд бии.

Курсада һурагшад мүн агрохимическэ асуудалнуудаар олон лекци шагнаха, химиин амжалтануудтай танилсаха, тэрэниие хүдөө ажахыда хэрэглэхэ тухай ойлгожо абаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай хүдөө ажахын институтда колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй һуралсажа байһан үе.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ОЛОНИИТЫН ХЭРЭГ

Һургуулиин ажабайдал

(Кабанскын һургуулинуудай дүршэлһөө)

Һургуулиин үхибүүдтэ хэшээлһээнь сүлөө сагта юу хүүлхэб, тэдэниие юугээр һамааруулхаб?

Элдэб кружогууд яагаа юм? гээд хүн бүхэн мүн лэ асуудалаар харюусажа магад. Энээн тушаа бодожо үзэмөөр байна. Юуб гэхэдэ, классһаа гадуур ябуулдаг хүдэлмэримнай һурагшадай бүхы эрилтые хангана гү, тэдэнэй дура сэдьхэл буляана гү, тэдэниие элдэб аашаһаа, шалиха ябадалһаа абарна гү?

Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ, онсолон хэлэбэл, классһаа гадуур ябуулха хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хадаа багшанарайшье, гэр бүлынхидэйшье һанаа үнөө зобоодог асуудал болоно. Энээн тушаа партиин ЦК-гай июниин Пленум онсолон тэмдэглэһэн байна.

Һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие бүхы дээрэнь һайжаруулхын тула манай Кабанскын һургуулинууд ехэ оролдолго гаргажа байдаг. Энэ зорилгоёо һайнаар шиидхэхын тула партиин ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые гүнзэгыгөөр шудалха гэжэ багшанарай коллективүүд эрмэлзэнэ. Жэшээнь, Кабанскын, Хүдэриин, Корсаковай һургуулинууд һонин онол арга олоһон байна. Жэшээнь, «үхибүүдэй бэе махабадые хатуужуулха», «гоё һайханиие ойлгохоор һурагшадые хүмүүжүүлхэ» гэхэ мэтын асуудалнуудые семинар дээрэ хэлсэдэг байба. Иимэ семинарнууд олон хүнэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэдэг юм. Жэшээнь, үхибүүдэй бэе махабадые хатуужуулха асуудалаар Кабанскын дунда һургуулида үнгэргэгдэһэн семинар ехэ һонирхолтой байгаа. Энэ асуудалые семинар дээрэ зүбшэн хэлсэхэдээ, тус һургуулиин багшанар классһаа гадуур ябуулдаг хүдэлмэрээ улам һайжаруулха тухай тодорхой дурадхалнуудые оруулаа. Жэшээнь, секцинүүдые олошоруулаад, олон һурагшанарые хабаадуулха шухала гэлсэбэ.

Элдэб кружок, секцинүүдые эмхидхээд, һурагшадые олоор хабаадуулбал, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин юрэнхыдөө һайжарха байһаниинь дамжаггүй. Эдэ кружогуудай хүдэлмэриие һонирхолтой, һурагшадай дура сэдьхэл татамаар болгоо хада шалиха, элдэб эсээр аашалха ябадалһаа үхибүүдые зайсуулжа шадагдаха, үхибүүд сүлөөтэй сагтаа ямар нэгэн удха түгэлдэр хүдэлмэри хэдэг болохо һэн гэжэ Кабанскын һургуулиин багшанар семинар дээрээ хөөрэлдэдэг байба. Партиин ЦК-гай июниин Пленумэй материалнуудые иигэжэ шудалхадаа, һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри бүхы дээрэнь улам һайжаруулжа шадамаар асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ арга олгоно. Үнэхөөрөөшье Кабанскын һургуулида хүмүүжүүлгын хүдэлмэри энэ жэлдэ эли бодо һайжараа гэжэ тэмдэглэмээр. Классһаа гадуур ябуулдаг хүдэлмэринь олон ондоо, һонирхолтой болонхой. Жэшээнь, һуралсалай жэлэй эхинһээ искусствада дуратайшуулай театр эмхидхэгдээ. Хэлэ ба литературын багша Т. А. Титова энэ театрые ударидадаг даабаритай. Пионерэй эрхим сборой түлөө конкурс соносхогдонхой. Совет Конституциин үдэртэ зорюулан, 5-дахи классуудта конкурс үнгэргэгдөө һэн. Сагаа һониноор, удха түгэлдэрөөр үнгэргэдэг байһанаа пионернүүд харуулба. 5-дахи «Г» классай пионернүүд сбороо һайнаар ү[illegible]гэргэдэг гэжэ маттуулаа. Өөһэдэйнь классайхидһаа гадна, мүн 5-дахи бүхы классуудһаа айлшад—пионернүүд, гэр бүлынхид, багшанар, аха классай һурагшад энэ сбортонь байлсаба. Эндэ хабаадалсаһан һурагшад бултадаа бэлиг шадабаряа харуулаа, наадаа, зугаалаа. Иимэ сборой һүүлээр булта сэдьхэлээ хананги гэр гэртээ бусабад.

Энэ һургуулиин 5-дахи классай пионернүүд һонин экскурси эмхидхэһэн байна.

Классһаа гадуур эмхидхэгдэдэг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри олон янзаар ябуулжа болохоор байһаниинь ойлгосотой. Һургуулиин һурагшадай, комсомолшуудай дура хүсэл хараадаа абалсан, эдэбхи үүсхэлыень улам бадаруулжа, хүмүүжэл—болбосоролой хүдэлмэри эмхидхэхэ шухала гэжэ Кабанскын һургуулиин дүй дүршэл харуулна.

А. СЕРЕБРЯКОВ,
Кабанскын аймОНО-е даагша.

Долоон хоног соо...

— Энэ һонин ном, абыт, уншахат!—гэжэ байгаад һургуулиин үхибүүд буряад зохёолшодой номуудые дурадхадаг байба. «Теэд яахаб, номойнгоо абдар нэмээхэдэ болохот даа» гээд, колхознигууд, алба хаагшад үхибүүдэй һэшхэл тэбшэжэ ядан, номуудые худалдажа абабад. Тиин буряад литературын неделиин зорилго гансал ном тарааха гэһэн бэшэ, мүн һургуулиин һурагшанарай түрэлхи хэлэ, литература шудалхадань туһалха, һургуулиингаа «зохёолшодые» элирүүлхэ гэһэн байгаа. Эгээл иимэ зорилготойгоор Орлигой 11 жэлэй һургуулида түрэлхи хэлэ, литературын недели үнгэргэгдөө.

Манай һургуулиин һурагшад буряад хэлэ, литератураяа һайнаар мэдэхэ гэжэ эрмэлзэдэг, хүсэдэг гэжэ тэмдэглэлтэй. Шүлэг, рассказ бэшэжэ, хүсэеэ туршагшадшье эндэ бии. Эдэ бүгэдые хүгжөөхэ хэрэгтэ энэ неделиин туһатай байхань дамжаггүй.

Вл. Галсанов,
багша

Аха нютаг.

Һурагшадай концерт

Һаяхан «Рассвет» колхозой клубта хүн зон олоороо сугларба. Юуб гэхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ 11 жэлэй һургуулиин һурагшадай хүсөөр уран һайханай концерт табигдаа. Нааданай эхилхын урда тээ 11-дэхи классай һурагша М. Григорьева «һайн муу хоёрой илгаа» гэһэн асуудалаар элидхэл хэхэдээ, нютагайнгаа колхозой ажабайдалһаа олон жэшээ дурдажа, элидхэлээ һонирхолтой болгоо.

Һүүлээрнь һургуулиин һурагшадай зохёоһон концертын программа харагшадые ехэтэ һонирхуулаа.

Б. Жамбалов.

Мухар-Шэбэр.

Нэгэ үдэр

Сагаан халаад үмдэнхэй залуухан басагад нэгэ үдэр Галбайн һү[illegible] һаалиин фермэдэ ерэбэ. Эдэнэрнай фермын ажалтай, үнеэ һаадаг «Карусель» агрегадтай танилсахаяа ерэһэн Түнхэнэй 11 жэлэй һургуулиин 10-дахи классай һурагшад—басагад байба.

Эндэхи фермэ аймаг дотоохи оньһожоруулагдаһан фермэнүүдэй нэгэн юм. Һурагшад—басагад «Карусель» агрегадаар үнеэ һаагаа, тэрэнэй оньһон механизмтай танилсаа. Иигэжэ нэгэ үдэрэй практикын үедэ һурагшад Н. Байбодина, А. Сафьяна, Т. Пантелеева, Р. Томилова гэгшэд онсо шалгаран, һайн сэгнэлтэ абаа.

Мүн Саблангуудай һү һаалиин фермэ ошожо, эдэнэр «Ёлочкотой» танилсаба.

С. Ардуев.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

Гомдохоор байна

Һаяшаг лэ хониной фермэ дээрэһээ Хөөрхэ кино харахаяа ошобоб. Тэндэ ошохо гээ һаа, һайса дулаалжа, аргатай һаа дахаяашье үмдэжэ һуухаар юм. Клубые даагша нүхэр Доржогутапов Дансаран өөрөө кино гаргадаг. Энэ жэлдэ киномеханигай курса Эрхүү городто дүүргээ юм. Тиигээд лэ тэрэ кинодо ерэхэдээ даараад, пеэшэнгэй хажууда һуугаа һэм. Зоншье хажуугаарни олон һааб даа. Киногой нэгэдэхи хубиинь хараад байтарнай, кинобудка сооһоо сортоотой шэрүүн абяан дуулдаба. «Хэн тамхи татанаб?»—гээд хуугайлба. Теэд тамхи татаһан хүн байбагүй. Тэрээн тухай хэдэн хүн харюусаба. Бишье тиигэжэ хэлэлсэбэб. Энээнэйм харюуда айхабтар муухай үгэ соностоо. Хэтэрхэдээ клуб сооһоо намайе үлдэбэ. «Тамхи татанагүй» гэжэ хэлэһэндээ зэмэтэй болоод, хараал шэрээлдэ ороод, гаража ошохо баатай болоо һэм. Иигүүлжэ байхадаа яажа кино хараалтайб даа.

Энэ соёлоймнай гуламтые даагша элүүр байгаа юм гү, али хэламгай гү—бү мэдэе. Зүгөөр иигэжэ шангарха, хашхарха гэжэ яадаг юм?

Хорнин аймгүйсэдкомой соёл культурын таһагаархид туһалыт!

С. Идиятова.

Мухар һүзэг—мунхаг байдалай үлэгдэл

Үлзы үбгэндэ үзэгдэһэн „ёро“

Урзанда зун һэн. Хори ошохо автобусто һуугаад байбаб. Гэнтэ нээлтэтэй сонхоор газаа талаһаань хүн ооголбо. Эрьелдэхэдэм, табяад наһанай үбгэжөөл ехэл тэбдэнги хэбэртэй:

— Залуу нүхэр яаралгүй һаа билеэдээ худалдыш даа, — гэжэ гүйбэ. — Уржын саада үдэшэ ерээ һэм. Уржадэртөө хэрэгээ бүтээгээд, үсэгэлдэр бусаха гэхэдэм, автобусто билет дууһаһан байшоо. Мүнөөдэршье үгы байба. Энэ нара ногооной үедэ хоёр үдэр хии талаар хаяхань яагаа хэсүү гээшэб. Угайдхадаа үбһэ хуряалгамнай түлэг дундаа, — гээд гэмэрбэ. Харахадам, малшан хүн хэбэртэй. «Тон шухала хэрэг болоо хадань, иимэ яаралтайгаар город ерээ юм бэзэ. Нээрээшье яаралтай бэшэ хадаа минии үглөөдэршье болгоходо яаха юм» гэжэ һанаад, билеэдээ худалдабаб. Үбгэжөөл ехэл баярлаба. Тиигээд автобусой ябаха дээрэ урмашаһандаа юм гү: — Моримни дүрөөдөө хадуужа, айхабтар муухай ёро үзэгдөөд, дасан ерэһэн хүм даа. Арга харюулгыень хүүлээб. Ехэл муу ёро юм. Буряад хүн хадаш хэлэнэ гээшэ гүб. Зай, һайнши даа, залуу нүхэр, ехэ туһалбаш. Манай нютагаар ябабал, хүрөөрэй. Үлзынхи гэжэ һурахадаш булта мэдэхэ даа,—гэбэ.

Энэ мэтын «ёрото» зүн гээшэ гэжэ буряад зондо һэжэг түрүүлдэг үзэгдэлнүүд олон байһан. Мүн тэдээндэ этигэдэг хүнүүдшье хаа яа бии. Теэд анханда мухар һүзэгһөө үндэһэлжэ үни сагта бии болоһон иимэ зүнгүүдтэ этигэжэ болохо гээшэ гүт?

Нэн түрүүн ямар нэгэн һайн гү, али муу зүнгэй хэдыдэ, хайшан гэжэ бии болоһон тухайнь, тэдээндэ этигэдэг хүнүүдэй бодожо үзэдэггүй ушарые тэмдэглэхэ шухала. Хэрбээ бодожо үзэдэг һаа, «ёрото үзэгдэл» болон элдэб зүнгүүдтэ мухар һүзэгтэн лэ этигэдэг гэжэ хүн бүхэн ойлгохо байгаа.

Мухар һүзэг, зүүдэ зүн, «ёро» хаягдалда этигэлгэ, үзэл үзэлгэ гээшэ байгаалиин хүгжэдэг жама ёһые хүнүүдэй үшөө мэдэхэ болоодүй сагта, «бэшэггүй балай, бэһэгүй һалдэн» үедэ эхи абаһан юм. Залинта аадар, үһа голой үер, хии һалхин гэхэ мэтэ дэлхэйн байгаалиин олохон үзэгдэлнүүд эртэ урда сагай зониие һүрдүүлдэг, гайхуулдаг, ухаан бодолыень эрьюулдэг байгаа бшуу. Барга хүнүүд иимэ үзэгдэлнүүдые тодолон шэнжэлжэ, ушар шалтагааниинь удхалан ойлгожо шадахагүй байһаниинь элитэ.

Газар дэлхэй дээрэ амидаржа ябаһан зониие тойроод юунэйшье боложо байдагые мэдэхэ аргагүй дээрэһээ хүнүүд элдэб юумэнүүдтэ, байгаалиин хүсэнүүдтэ һүгэдэдэг байгаа бшуу. Гэхэтэй хамта баян ургасада туһатай бороо, наран гэхэ мэтые—һайн юумэнэй аша оролдосо, харин үлэсхэлэн зоболон, үбшэн үхэл тохёолдуулдаг уһанай үер, аадар мүндэр, залин, һалхин гэхэ мэтые муу юумэнэй аяг ааша, хорото хаягдал гэжэ тоолодог болоһон байгаа. Жэшээлбэл, манай буряадууд сахилгаанай хүсые, тэрэнэй ушар шалтагааниие мэдэхэгүй байһан дээрэһээ хурмаста тэнгэриин хүсэн шолмос шүдхэрые харбана, нэрьенэ гэжэ наманшалан һуудаг, баһа боомо үбшэниие боомо тэнгэриин хаядаһан, эшэргэнэ нүрөө үбшэниие хаа барма гэдэг адын хаядаһан гэжэ тоолоод, лама бандинарта гүрэм заһал уншуулдаг байһан юм.

Иигэжэ харанхы мунхат хүнүүд бурхан, шолмос болон альбан сабдаг, һүнэһэ һүлдэнүүд гэхэ мэтые бии болгожо, бэеэ мэхэлһэн түүхэ домогтой юм. Тиигээд бурханда шүтэжэ, үргэл мүргэл хэжэ, хамаг муу юумэнһээ абархыень тэрэниие гуйдаг болоһон байгаа. Шажан мүргэлэй анханда бии болоһон ушар иимэ. Шажан хадаа «...үдэр бүриинь ажабайдалда нүлөөгөө үзүүлжэ байдаг байгаалиин хүсые хүнүүдэй буруугаар дэбэргэн тайлбарилжа, тэдэниие бурхан тэнгэринүүдэй хүсэн гээшэ гэжэ ойлгодог байһанһаа ондоо юуншье бэшэ ха юм» гэжэ Энгельс бэшэһэн байдаг.

Эды зэргээр мухар һүзэгтэ бариг даһан эртэ урдын хүнүүдтэ тохёолдохоёо байһан муу юумэн—«ёро», һайн юумэн — һайн зүн шэнгеэр һанагдадаг, мүн баһа саг соонь «харюулга» хүүлжэ «ёро» зайсуулжа болохо мэтээр ойлгодог мунхарал дэлгэрһэн байгаа. Энээнһээ үндэһэлэн, элдэб янзын зүн үзэгдэлнүүд бии болоһон байха юм. Жэшээлхэдэ, шара шубуунай «энеэхые» хэн бэ даа нэгэнэй дуулаа һаань, тэрээндэ айхабтар ехэ ёро үзэгдэбэ гээшэ гэлсэдэг байһан. Шара шубуун һүниин жэгүүртэн тула үдэртөө харагдадаггүй. Харахадашье, балай һайхашаахаар шубуун бэшэ байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Һүниин харанхытай, тиимэһээ хара юумэнтэй холбоотой, һаруул үдэртэ дурагүй амитанда муу юумэн нүхэсөөд ябангүй яаха һэм, тиигээд лэ энеэжэ, наадалжа, хүндэ тодхор ёролжо ябана ха юм гэжэ барга хүнүүд һэжэглэдэг байгаа.

Гэхын хажуугаар, хоорондоо ямаршье холбоогүй үзэгдэл, ушаралнуудые газаа түхэл шэнжээрнь адлидхан холбоод, энэмнай иимэ, тиимэ муу юумэнэй болохын зүн тэмдэг гү, али һайн юумэнэй дүлгэ гээшэ гэжэ ямаршье үндэһэгүйгөөр бэшэрдэг, һэжэгладэг гү, али баясадаг, урмашадаг байгаа. Зоной дунда хэлсэгдэдэг зүн гэжэ тоологдодог юумэ олон байһан. Жэшээлхэдэ, тэнгэриин улайбал—дайн дажар болохонь гэлсэдэг, хабшуурай ангайгаад байбал—хүн хэрэлдэхэ, хэн нэгэндэ дэгэл хубсаһа оёжо байтар утаһанай зангираа, таһараа һаань—үмдэхэ хүнэй хэрэг бүтэсэгүй, ураг шагүй байха, аянда мордохоёо байһан хүнэй мориной заадабал—эзэниинь баяртай ябажа бусаха (морин баярлаа—эзэн баярлаха) гэхэ мэтэ. Энээнһээ уламжалан, морин тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. Морин гээшэ хүнэй эрхим нүхэр юм гэжэ буряад зон хэр угһаа этигэдэг, тэрэнээ «морин эрдэни» гэжэ нэрлэдэг, хайрладаг, агтабша хударгаар гоёодог, һамбай, һүүлыень заһадаг байһаниинь мэдээжэ. Хэрбээ али нэгэн айлай ад[illegible]уһа үүсэлээ һаань, «морин эрдэниин» толгойе буталангүй хундалжа, сагаан яһан хохимойень хүнэй хүлһөө буйда байлгаха гээд, гасуугай үзүүртэ үлгэжэ нарилдаг байгаа. Энээнһээл уламжалан, морин «изагууртай» амитан, эзэндээ һайн муу зүн уридшалан мэдүүлдэг, хэлэгүй шэнжүүршэн гэхэһээ захалаад, мориной аяг ааша адагладаг ёһо бии болоһон юм гэдэг. Тиигээд лэ, мориной баярлаа һаа—эзэниинь заатагүй баярлаха гэжэ этигэдэг, һанадаг байгаа ха юм. Мүн баһа наһа бараһан хүниие хүдөөлүүлхэеэ хүүрэй газарта ерээд ябатараа мориной зүг татан зогсоо һаань — һайн газар байба гээшэ гээд, наһа бараагшаяа тэндэ табидаг байһан гэлсэдэг.

Энэ мүрнүүдэй эхиндэ дурдагдаһан үбгэжөөлшье мориной «изагуурта» этигэдэг хүн байшоо хаш. Халуунай сагта һоно батаганаанда ядажа байһан морин үбдэг тахимаа, хоёр хажуугаа шүдөөрөө үрэжэ, маажажал байдаг ха юм. Хазажа байһан һоные үргөөхэ гээд сами гэдэһээ шүүрэхэдээ, һэнжэлзэжэ байһан дүрөөдөө шагтагалдадаг, тиихэдээ сошоодон айһан адууһан эршэгэнэн эрьелдээд, унажа гэмтэхэшье ушар болодог ааб даа. Энээнииел мухар һүзэгтэй зарим хүнүүд ёро гэдэг байһан юм. «Мориной дүрөөдөө хадуухада, юундэ ёро гэдэг байһан юм?» гэжэ үндэр наһатай нэгэ үбгэжөөлһөө асуухадам:

— Урдань «Гэсэрэй морин дүрөөдөө шагтагалдаад, тойрожо эрьелдэхэдэ, газарта табяад байһан номо годлииень бута гэшхэжэрхиһэн юм» гэлсэгшэ бэлэй. Иимэрхүүл үнгитай байгаа бэшэ аал даа, — гэжэ харюусаа һэн.

Халбага эбдэрбэл—арсалдан болохо гэжэ буряадууд һэжэглэдэг байһан юм. Һанаад үзэхэдэ, эбдэрһэн халбага хүнэй арсалдаан хоёр хоорондоо ямар холбоотойб? Гэбэшье урда сагта тиимэ байһаншье байжа магад. Һаяшаг болотор буряадууд халбагын орондо сабха хэрэглэдэг байһан. Тэрэ сагта халбага тон үнэтэй, шухаг зүйл гэжэ ехээр гамнагдадаг бэлэй. Хэн нэгэнэй халбага эбдэжэрхёо һаа, гэмэрээн гутараан гаража болохо байгаа. Эбээ таһарһан хүнүүд тухай «халбагаа хахараа» гэжэ хэлсэдэгнай эндэһээ эхи абаһан байжа магад. Бэшүүр нютагай нэгэ айлай газаа хониной гэдэһэ дотор аршажа һууһан хоёр хүгшэдэй хөөрэлдэхые дуулаа һэм. Хотодонь дүүрэтэр шуһа шудхаад, тэрэнээ толгойлхын тула шэбхэдэжэ байхадаа нэгэниинь иигэжэ хэлэбэ:

— Бүхөөр бари. Бү алда. Үни хада хототой шуһаяа била алдажархёо агша һэм. Теэд, тэрэ үдэр хээрэ хони тогтоожо ябаһан долоотой хүбүүмни залинда дайрагдажа үхэшоо бэлэй. Тэрээнһээ хойшо ехэ нарилдаг атшаб. Ёһоороол муу байгаа даа.

Буряад зоной урдань этигэдэг байһан зарим нэгэн хүнүүдэй (мүнөөшье этигэдэг) адхаг һэжэг, һайн зүн, ёро үзэгдэлнүүдэй анхан хаанаһаа эхи абаад, хайшан гэжэ бии болоһыень үнгилан тайлбарилха һэдэлгэ хэгдэбэ. Элдэб зүн хадаа имагтал мухар һүзэгтэй холбоотойгоор бии болоһон барга бүдүүлиг сагай үлэгдэл байһыень элирхэйлбэбди.

Тиигэжэ тушаан болоһон ушар тухай домоглол дам дамаа дамжаһаар, зүн үзэгдэл мэтээр ойлгогдодог болоһон байха.

Б. НАЙДАРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын ЛВРЗ-тэй хэгдэжэ байһан барилга.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БУРЯАД ҮНЭН

3-дахи нюур.
1964 оной январиин 7.

ХУРАМХААНАЙ ҺУРГУУЛИДА

УРАН ГАРТАН

Хурамхаан һууринай арба нэгэн жэлэй һургуулиин мастерской соо үдэр бүхэндэ үхибүүд тон олон байдаг. Тэдэнэй нэгэ зариманиинь хэшээлнүүдэйнгээ һүүлээр уран мэргэжэлээ улам дээшэлүүлхэеэ ерэдэг юм. Үхибүүд ажалайнгаа багша П. И. Ковтунай заабаряар стол, стулнуудые хэжэ һурана. Мүн эдэнэр токарна станок дээрэ ажаллажа шададаг болонхой.

Мүнөө тус һургуулиин үхибүүд багашуулай техническэ выставкэдэ бэлдэжэ байна.

ҺАЙШААЛТАЙ ЗАНШАЛ

Энэ һургуулиин комсомол-залуушуул хүршэ Хурамхаанайнгаа совхозой Үнэгэтэй, Мүргэн гэжэ нютагуудай хүдөөгэй клубуудые шефтээ абанхай. Һурагшад сүлөөтэй сагтаа клубуудтаа ошожо концерт харуулдаг, һонирхолтой наада зугаа табидаг, мүн лекци болон хөөрэлдөө үнгэргэдэг болонхой.

Һуралсалай жэлэй эхилхэһээ хойшо эдэнэр арбаад гаран концерт табяа.

ҺОНИРХОЛТОЙ УУЛЗАЛГА

Мэнэ һаяхан Хурамхаанай интернат һургуулиин һурагшад хүршэ—арба нэгэн жэлэй һургуулиингаа үхибүүдые өөһэдынгөө үдэшэдэ айлшалхыень уриһан байгаа. Хамтадаа 70 гаран үхибүүд айлшалан ерээ. Сугларагшадай урда эндэхи һургуулиин ород хэлэ, бэшэгэй багша З. Д. Шарагулова «Хани нүхэсэл» тухай һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

Интернат һургуулиин һурагшад нүхэдэйнгөө урда концерт харуулаа.

Һүүлээрнь һургуулиингаа хэшээлэй таһагуудтай танилсуулһан, ажалайнгаа хэшээлдэ хэһэн бүтээһэн юумэнүүдые үетэн нүхэдтөө харуулһан байна.

— Уулзалгамнай тон һонирхолтойгоор үнгэрөө,—гээд үхибүүд хөөрэнэ.

Г. Бадмаев.

Баргажан.

ИЛАН ШАЛГАРАГШАДТА—УЛААН ТУГ

Һаяхан Улаан-Үдэдэ республикын районуудай сэрэгэй комиссарнарай суглаан болобо. Тэндэ сэрэгэй уялгата албанда эрхэтэдые таталгада бэлэдхэхэ талаар залуушуулай дунда сэрэгэй-патриотическа хүдэлмэри 1963 ондо ябуулһанай түлөө социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдаа.

1963 ондо сэрэгэй комиссариадай партийна организацинууд, алба хэгшэд горитой хүдэлмэри ябуулһан байха юм. Сэрэгэй албанда ном бэшэг мэдэдэг, бэе һайнтай хүнүүд татагдаа. Армида абтагшадай олонхинь комсомолшууд, коммунистнууд болоно. Тэдэнэй дунда ажалай түрүүшүүл олон. Жэшээлхэдэ, комсомолой областной конференциин делегадууд байһан Брянский, Базаров гэгшэд конференциин һүүлээр армида мордоо. Тэрэшэлэн Байгалай үмэнэдэхи партизан хүдэлөөнэй алдарта хүтэлбэрилэгшэ Каландарашвилиин аша, үйлэдбэриин түрүү хүдэлмэришэн, комсомол Валерий Каландарашвили армида абтанхай.

Армида абтагшадай дүрбэнэй гурбан хубинь дээдэ, дунда болон хүсэд бэшэ дунда эрдэмтэн. Тэдэнэй дунда инженернүүд, агрономууд, зоотехнигүүд, багшанар, элдэб спортоор спортивна разрядтанишье бии.

Һүүлэй үедэ республикын районуудта элдэб янзын спортоор залуушуулай дунда мүрысөөн хододоо үнгэргэгдэдэг болонхой. Тэдэ мүрысөөнүүд өөһэд өөһэдынь районуудта түрэһэн Советскэ Союзай Геройнуудай дурасхаалда зорюулагдан үнгэргэгдэдэг болоо. Жэшээнь, район бүхэндэ үнгэргэгдэһэн мэргэн буудалгын мүрысөөн Советскэ Союзай Герой Тулаевай нэрэтэй дамжуулгын кубок абахын түлөө, Хориин райондо шайбатай хоккей наадалгаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөн Советскэ Союзай Герой Жанаевай нэрэмжэтэ кубок абахын түлөө болоһон байха юм.

Районуудай сэрэгэй комиссариадуудай элдэб шухала хүдэлмэринүүдэй талаар социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдаа. Тэрэнэй үрэ дүнгөөр Железнодорожно райвоенкомат нэгэдэхи һуури, Кабанскын, Советскэ районуудай военкомадууд удаа дараалан 2—3-дахи һууринуудые эзэлһэн байха юм. Республикын бүхы военкомадууд мүрысэнэд.

ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой секретарь нүхэр Наводкин мүрысөөндэ илагша—Железнодорожно райвоенкомадта, ВЛКСМ-эй Железнодорожно райкомдо дамжуулгын Улаан туг барюулаа. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлһэн военкомуудта Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаба.

Спортивно-ниитын хүдэлмэри дэлгэрүүлхэ, залуушуулые хүмүүжүүлхэ талаар райвоенкомадууд комсомолой, спортивна организацинууд болон ДОСААФ-тай хамта залуушуулай дунда ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа шадаха байна.

О. Цыбиков,
подполковник.

1. ПОЧТАЛЬОН

Гомбо Будажапов хоёрдохи жэлээ почтальоноор ажалладаг. Өөрынгөө даадаг участогта зоной захилые һайнаар дүүргэнэ. Чисаанын совхозой 6-дахи отделенидэ олон янзын газетэ, журналнуудые абана.

Нүхэр Будажапов холын гүүртэ, отарануудаар ходо ябажа, малшадай захилые саг соонь хүргэнэ.

2. ТҮМЭРШЭ ДАРХАН

Түмэршэ дархан Аюржана Намсараев совхоз соогоо магтаалтай. Тэрэнэй хэжэ бүтээжэ шадахагүй юумэн үгы шахуу. Малшадай моридые тахалхаһаа эхилээд, трактор, комбайнуудай зарим хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг юм. Энэ нүхэр үдэрэйнгөө даабарие 144 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Үшөө нэгэ чемпион

Шатараар «Буревестник» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн дүүрэбэ. Улаан-Үдэ городой дээдэ һургуулинуудай 26 шатаршад түрүү һууриин түлөө хоорондоо наадаһан юм. Эндэ хүдөө ажахын институдай студент, мастерта кандидат Бадма Амбаев бэрхээр наадажа, 12-һоо 10,5 очкотой боложо, «Буревестник» бүлгэмэй чемпионой нэрэдэ хүртэбэ. Хоёрдохи һуурие хүдөө ажахын институдай студент Шарыпов эзэлээ. Гурбадахи һуурида 7,5 очкотой болоһон гурбан шатаршад гараһан байна. Технологическа институдай студент Жыгдылмеев бултанһаа һайнаар наадаһан байжа, гурбадахи һуури эзэлхэ болоно.

Хэдэн үдэрэй туршада болоһон мүрысөөндэ шатаршад Шарыпов, Далбаев (хүдөө ажахын институт) Шутуков, Шибанов (технологическа институт) гэгшэд бэрхээр наадажа, нэгэдэхи разрядай нормо дүүргэһэн байна.

В. Мамилов.

Үбгэжөөлнүүдэй эдэбхи

Орлик тосхондо ажаһуудаг пенсионернүүд Б. Балданов, Б. Осохоев, Д. Жамбалов болон бусад, хамтадаа 30 гаран хүн сугларжа, һонирхолтой асуудал шиидхээ. Нютагай үбгэжөөлнүүд амаралтада гараабди гэлдээд, гараа дэлгээд һуунгүй, ниитын ажахыда хамһалсаха, туһалалсаха гэжэ шиидхэһэн байна.

— Би гэртээ миин һуужа шададаггүйб. Мүнөө «Коммунизм» колхоздо долоон шарга хэжэ үгөөб. Үшөөшье олон шарга хэхэ түсэбтэйб. Минии энэ үүсхэл дэмжэлсэжэ, колхозуудай ниитынгээ малые гарзагүй ондо оруулхадань туһалалсаял! — гэжэ Б. Ц. Балданов уряалаа.

Үбэлэй үедэ абтажа эхилһэн хурьгадые һайнаар түлжүүлхын тула зохид байратай болгохо зорилго табигдана. Тиимэһээ тэдэниие саг соонь заһабарилха, бэлэдхэхэ болонобди гэжэ үбгэд хэлсээ.

С. Андыков.

Үбэлэй ой соо. П. ЯХНОВЕЦКИИН зураг.

ЭЛДЭБ ҺОНИН

Дүрбэн хүлтэй дальбараагай үндэгэн сооһоо гараһан ушар үзэгдэбэ. Удаань хэды хоноод байхада энэ ушар дахин дабтагдаа. Дальбараануудай хойто хүлынь ууса нюрган дээрэһээ нь гаранхай. Тэдэ амитад ябахадаа нэмэлтэ хүлөө хэрэглэдэг байһан. Баһа нэгэ һонин ушарал тухай иигэжэ мэдээсэгдэнэ: тахяагайнгаа хото соо 18—19 хоногтой болоһон амиды дальбараагай бии болоһонние гэрэй эзэн эхэнэр тухайлба. Тэрэнээ Дебрецск агрономическа институдай кафедрада эльгээһэн байгаа. Мүнөө тэрэ амитание шэнжэлэлгэ тэндэ хэгдэжэ байха юм.

* * *

Нарьян-Мар (Ненецкэ национальна округ) хотоһоо холо бэшэ ангуушан Григорий Коткин нугаһа буудажа алаа. Тэрэнь хоёр зүрхэтэй байгаа. Хоёр зүрхэтэй шубуудай байдаг ябадал наукада элитэ юм гэжэ мэргэжэлтэд мэдээсэнэ. Гэбэшье тэрэ тон хомор үзэгдэл болоно. Тиимэ шубууд удаан амидардаггүй. Ороной хойто зүгтэ тиимэ шубуун анха түрүүшынхеэ үзэгдөө.

(Газетэ, журналнуудһаа абтаба).

ТОБШОХОНООР...

⊙ «Хараасгай» гэжэ үхибүүдтэ тусхай булан мүнөө жэлһээ «Байгал» журналай номер бүхэндэ гаргагдадаг болохонь. Тэрээндэ үхибүүдтэ зорюулагдаһан уран зохёолшодой болон үхибүүдэй өөһэдынь бэшэһэн зохёолнууд толилогдохо байна.

⊙ Улаан-Үдэ хотын ажалшадые автобусоор зөөлгэ һайжаруулхын зорилгоор городой түб—Шишковко тосхон, городой түб—Орешково тосхон гэһэн шэнэ маршрут һаяхан нээгдэбэ. Тэрэшэлэн Октябрьск тосхон хүрэтэр ябадаг автобусууд олон болгогдоо.

Санашадай урилдаанай урда И. ДЕНИСОВЭЙ фото.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур.
1964 оной январиин 7.

Хилын саанаһаа

Шахардуу шанга байдал һуларуулха шэнэ уряа

Н. С. Хрущевой бэшэг тушаа гадаадын хэблэл иигэжэ бэшэнэ

ПРАГА. Дэлхэйн оронуудай гүрэнүүдые (правительстванууды) толгойлогшонорто Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэгые «Руде право» газетэ хүсэдөөр толилоо. Прагын болон Братиславын радио, телевидени бэшэгэй дэлгэрэнгы удхые дамжуулхадаа, Совет ороной шэнэ дурадхалнууд эб найрамдал тухай оролдолго болоно гээд онсолон тэмдэглэнэ.

Советскэ правительствые толгойлогшын бэшэг бүхы хүн түрэлтэндэ һайн мэдээсэл, мүн уласхоорондын шахардуу шанга байдал саашадань һуларуулха талаар шууд сэхэ, эсэшэ сусашагүй эрмэлзэлгэ гаргахадаа, Советскэ Союзай хэһэн шэнэ шухала алхам болоно гээд Чехословакиин элитэ ехэ эрдэмтэ академик В. Прохазка ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлээ.

БОНН. Дэлхэйн оронуудай гүрэнүүдые болон правительстванууды толгойлогшонорто СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэгэй Москвагай радиогоор уншагдажа байха үедэ Баруун Германиин ДПА гэжэ информационно агентство энэ документын дэлгэрэнгы удхые дамжуулжа эхилхэдээ, газарай талаар арсалдаануудые шиидхэхэдээ, хүсэ хэрэглэлгэһээ арсаха асуудалда энэ бэшэг зорюулагданхай гээд онсолон тэмдэглэһэн байна.

Советскэ правительствын шэнэ амгалан ёһоной үүсхэл бэшэг соо найруулагдан хэлэгдэбэ гээд Баруун Германиин агентство тэмдэглэнэ. Энэ үүсхэл уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха зорилгоор оруулагдаһан дурадхал мүн болоно. Тус дурадхал дүрбэн пунктһаа бүридэнэ.

ПАРИЖ. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой бэшэгэй дэлгэрэнгы удха январиин 4-дэ Парижай бүхы үглөөнэй газетэнүүдтэ толилогдоо. Энэ шухалын шухала шэнэ документдэ газетэнүүд ехээр һонирхоно. «Газарай талаар арсалдаануудые шиидхэхын тулада хүсэ хэрэглэлгые хорихо тухай уласхоорондын хэлсээ баталха тухай Советскэ Союз дурадхана» гээд «Юманите» газетэ бэшэнэ, «Уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха шэнэ уряа» гээд «Либерасьон» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Советскэ правительствые толгойлогшын оруулһан гол дурадхалнуудые баруунай үзэл баримталдаг буржуазнашье газетэнүүд пункт пунктаарнь илгаруулан толилһон байха юм. Баруунай үзэл баримталдаг нүлөө ехэтэй буржуазна газетэнүүдэй нэгэн бологшо «Фигаро» иигэжэ бэшэнэ: «Хрущевой амгалан ёһоной бэшэг: газарай талаар арсалдаа гуримшуулхын тулада хүсэ хэрэглэлгэһээ арсаха шухала».

ВАШИНГТОН. Н. С. Хрущевой бэшэг Вашингтоной газетэнүүдэй гол һонининь болоно. Н. С. Хрущевой бэшэгэй дэлгэрэнгы удхые ниислэлэй бүхы газетэнүүд толилоо. Тиихэдээ энэ бэшэг эб найрамдал бэхижүүлхэ, зүүн болон баруун оронуудай хоорондохи харилсаа саашадань һайжаруулха талаар Совет ороной шэнэ үүсхэл гээшэ гэжэ эдэ газетэнүүд тоолоно.

«Хүсэ хэрэглэхэһээ арсахые Хрущев уряална» гээд «Вашингтон пост» газетэ бүхы түрүүшынгээ хуудаһанай дээгүүр ходо гараһан томо гаршаг хэһэн байна. «Дайнһаа арсаха хэлсээ баталхые Хрущев уряална» гээд Вашингтоной «Стар» газетэ гаршагтаа мэдүүлһэн байна.

Н. С. Хрущевой бэшэгые правительственна дээдэ тушаалтад анхаралтайгаар шэнжэлжэ ороо.

ТОКИО. Н. С. Хрущевой бэшэг Советскэ Союзай амгалан ёһоной шэнэ үүсхэл болоно гээд Японой газетэнүүд тоолоно. «Асахи» «Иомиури», «Майнити» болон бусад газетэнүүд бэшэгые хүсэдөөр, мүн тэрээн тушаа тайлбаринуудые томо гаршагуудтайгаар толилоо.

«Н. Хрущевой дурадхал хадаа гадаадын политикын талаар Советскэ Союзай шэнэ жэлдэ гаргаһан түрүүшын амгалан ёһоной үүсхэл болоно» гээд «Майнити» газетэ бэшэнэ.

«Советскэ Союз хадаа ядерна зэбсэг туршалгые зарим зэргээр хорихо тухай договорой баталагдаһанай һүүлээр зүүн болон баруун оронуудай хоорондохи харилсаанай һайжаржа байһые хэрэглэн, бусад арсалдаата асуудалнуудые шиидхэхын тулада шэнэ үүсхэл гаргаба» гээд газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Германиин компартиин 45 жэлэй ой

БЕРЛИН, январиин 4. (ТАСС). Германиин коммунис партиин 45 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани үсэгэлдэр эндэ болоо. Германиин нэгэдэмэл социалис партиин ЦК-гай зарлаһан энэ заседанида немецкэ хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ үниинһөө хойшо хабаадагшад, олониитын түлөөлэгшэд сугларһан байна.

СЕПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт элидхэл хэхэдээ, иигэжэ хэлээ. Карл Либкнехтын, Роза Люксембургын хүтэлбэреэр Германиин коммунис партиин байгуулагдаһан ушар немецкэ хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхэдэ эрьелтын шата боложо үгэһэн байгаа.

Германиин компартиие Баруун Германиин империалистнуудай хашажа хабшажа байһыень КПГ-гэй 45 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа бидэнэр мартанагүйбди гээд элидхэлшэ үргэлжэлүүлэн хэлээ. Баруун Германиин хархис гүрэнэй эрхэ байдалда КПГ тэмсэл хэнэ, тэндэ энэ парти хоригдонхой. Эб найрамдал, демократи болон социализмын түлөө хэжэ байһан тэмсэлдэнь тэрээндэ СЕПГ найдамтай союзнигынь боложо үгэнэ.

Хүдэлмэришэн ангиин баатаршалгын ашаар Германиин Демократическа Республика байгуулагдаа һэн гээд В. Ульбрихт саашань тэмдэглээ. ГДР социализм амжалтатайгаар байгуулна. Германиин империализмые илаха хэрэгтэ шиидхэхы туһа нэмэри оруулһан совет арадай баатаршалгагүйгөөр ГДР-ые байгуулха аргагүй байгаа.

Уласхоорондын мүнөөнэй байдалда тогтоходоо, шахардуу шанга байдал һуларуулха зорилготой Советскэ Союзай амгалан ёһоной политикые В. Ульбрихт һайшаагаа. 1964 ондо шиидхэгдэхэ ёһотой түрүүшын ээлжээнэй зорилгонуудай тоодо, хамагай түрүүндэ Европодо дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлэгдэлые усадхалга оролсоно гэжэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн хараа бодолые бидэнэр зүбшөөнэбди гээд В. Ульбрихт хэлээ.

Джонсон пресс-конференци хэбэ

НЬЮ-ЙОРК, январиин 4. (ТАСС). США-гай президент Линдон Джонсон Техас штадтахи өөрынгөө фирмэдэ үсэгэлдэр пресс-конференци хээ. США-гай 1964—1965 онуудай бюджедэй проект тухай пресс-конференци дээрэ тэрэ гол түлэб тогтожо хэлээ. Тус бюджедэй проект энэ оной январиин эсэс багаар конгрессэй үзэмжэдэ табигдаха юм.

Инфомационно агентствэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, США-гай бюджедые 100 миллиард тухай доллароор үлөөхэ хүсэлэнтэй байһан тухайгаа президент корреспондентнүүдтэ мэдүүлээ. Газар таряалангай министерствын, атомай элшэ хүсэнэй талаар комиссиин, замбуулинай дайдые шэнжэлэлгын талаар гаргашануудые хороожо, бюджедые эды шэнээн хэмжээтэйгээр баталуулха хүсэлэнтэй байһан тухайгаа тэрэ хэлэһэн байна.

Бирмэдэ һайндэр болобо

РАНГУН, январиин 4. (ТАСС). Бэеэ даанхай байдалтай болоһоор 16 жэлэй ойе Бирманскэ Союз мүнөөдэр һайндэрлөө. Аунг Санай нэрэмжэтэ парк соо заншалай ёһоор бэеэ даанхай байдалтай болоһоной фестиваль эхилээ. Выставкын павильонууд нээгдээ. Гүрэнэй предприятинуудай хүдэлмэришэд ажалайнгаа үрэ дүнгүүдээр хүн зониие танилсуулһан байна. Уран һайханай бүлгэмүүдэй артистнууд нээмэл талмайнууд дээрэ концертнүүдые харуулаа.

Колониализмда эсэргүүсэн бирман арадай хэһэн тэмсэлдэ үниинһөө хойшо хабаадалсагшад — генерал Аунг Сантай хамта Бирмын эрхэ сүлөөгэй үндэһэ табигшад—үглөөгүүр эртэ национальна баатар Аунг Санай памятнигай дэргэдэ ерээ.

Национальна һайндэртэй дашарамдуулан, Бирманскэ Союзай революционно соведэй түрүүлэгшэ генерал Не Вин ехэ уулзалга хээ. Үдэшэнь Рангунда олониитын зугаа наадан болоһон байна.

Һайндэрэй баяр бүхы орон дотор үнгэргэгдөө.

Советскэ делегаци сүлөөтэ арал дээгүүр аяншална

ГАВАНА, январиин 5. (ТАСС). Революциин табадахи жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ хабаадахын тулада Кубада ерэһэн советскэ делегаци Кубын ажалшадай ажабайдалтай танилсаһаар.

Советскэ делегациие толгойлогшо КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Н. В. Подгорный, тэрээнтэй суг ябалсаһан делегациин зарим гэшүүд Гавана болон Матансас провинцинуудай зарим районуудаар аяншалаа. Кубын революционно правительствые толгойлогшо Фидель Кастро тэдэнтэй хамта ябалсаһан байна.

«Борис Луис Санта Колома» гэжэ саахарай заводто совет айлшад хүрөө. Саахарай тростник заводой плантацинууд дээрэ хуряажа байхыень тэдэнэр хараа.

Советскэ делегациин гэшүүд хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөө, ажалай бүтээсэ, салин хүлһэн тухай һонирхоо. Удаань айлшад заводтонь ошоо. Энэ хадаа үдэрэй турша соо 430 тонно саахарай тростник хубилган болбосоруулдаг томо промышленна предприяти юм. Тус предприяти революциин урда тээ саахарай заводой эзэн, томо баяшуулай нэгэн Хулио Лобо гэгшэдэ хамаатай байгаа. Мүнөө энэ предприяти арадай мэдэлдэ оронхой.

Совет айлшадые болон Фидель Кастрые хүдэлмэришэд баяртайгаар угтаа. Н. В. Подгорный заводой хүдэлмэритэй һайса танилсаа. Шэнэ, мүнөө үеын саахарай заводуудые бариха һанаашалга революционно правительство гаргажа байнхай гээд тэрээндэ Фидель Кастро мэдээсээ. Түхеэрэлгэнүүдыень Советскэ Союзһаа худалдажа абахабди гэжэ найданабди гээд тэрэ нэмээжэ хэлээ.

Гавана провинциин эбэртэ бодо малые искусственна аргаар үрэжүүлдэг станцида совет айлшад мүн лэ хүрөө. Делегаци январиин 4-нэй үдэшэ Варадеро гэжэ курортно центртэ хүрэжэ ерээ. Урдань эндэ Кубын болон Америкын баяшуул амардаг, сэнгэдэг байһан юм.

Н. В. Подгорный Фидель Кастро хоёр хани ёһоор хөөрэлдөө.

Советскэ делегациин нүгөөдэ хубинь ороной зүүн талын Камагуэй провинци ошоо. Энэ провинци республикын гаргадаг бүхы саахарай гурбанай нэгэ хуби тухайе шанадаг, мал ажалай продукци абалгаар нэгэдэхи һуури эзэлдэг юм.

Занзебар Португалитай дипломатическа харилсаагаа таһалдуулаа

НЬЮ-ЙОРК, январиин 4 (ТАСС). Занзебарай правительство хадаа Португалитай дипломатическа харилсаагаа таһалдуулха шиидхэбэри гаргаад, мүн Урда Африкатай худалдаа наймаа эрхилэлгые хорихо тухай соносхоо. Энэнь апрелиин 1-һээ хүсэндөө ороходо юм.

Редакторай түлөө
Р. БИМБАЕВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. редактора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабселькоров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и переводов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00005. Зак. № 39.